

PROGRAMY A PROJEKTY

**REGIONÁLNEHO ÚRADU VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA
SO SÍDLOM VO VRANOVE NAD TOPĽOU
ZA ROK 2022**

OBSAH

- 1. Odbor hygieny životného prostredia**
- 2. Odbor preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie**
- 3. Odbor hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov**
- 4. Odbor hygieny detí a mládeže**
- 6. Odbor epidemiológie**
- 9. Odbor podpory zdravia**

1. ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
1.1.	PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR	Rok 2022 a ďalšie roky
1.2.	PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR	Podľa vládou schváleného plánu plnenia národných cieľov
1.3.	ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ďalšie vybrané RÚVZ v SR	Rok 2022 a ďalšie roky
1.4.	MAPOVANIE PRÍTOMNOSTI BAKTÉRIÍ RODU LEGIONELLA V ZARIADENIACH SOCIÁLNYCH SLUŽIEB	ÚVZ SR
	ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR	Rok 2022
1.5.	MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH	NRC pre pitnú vodu
	ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR	Rok 2022

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom zlepšenia stavu environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, kontaminovanými územiami, nebezpečnými chemickými látkami, UV žiarením a zmenou klímy.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou **nebol zaradený** v roku 2022 do plnenia tejto úlohy.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ - PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Cieľ

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu *Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR III*, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom *Protokol o vode a zdraví*.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou **nebol zaradený** v roku 2022 do plnenia tejto úlohy.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING - SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Cieľ

- Zabezpečiť pokračovanie procesov zameraných na rozvoj ľudského biomonitoringu (HBM) a jeho metodík vo vzťahu k chemickým rizikovým faktorom zo životného i pracovného prostredia,
- Zvýšiť udržateľnosť odborných kapacít pre HBM v rámci ÚVZ SR a RÚVZ v SR,
- Vytvárať podmienky pre zavedenie systémového prístupu k aplikácii HBM na národnej úrovni v kontexte vytvorenia európskej platformy pre ľudský biomonitoring HBM4EU a aktuálnych priorít vychádzajúcich z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V.).

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou **nebol zaradený** v roku 2022 do plnenia tejto úlohy.

1.4 MAPOVANIE PRÍTOMNOSTI BAKTÉRIÍ RODU LEGIONELLA V ZARIADENIACH SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Cieľ

Zistiť výskyt prítomnosti baktérií rodu Legionella v zariadeniach sociálnych služieb (ZSS) s pobytom osôb s oslabenou imunitou. Zameraním sa na uvedené zariadenia a včasnou intervenciou v prípade pozitívneho nálezu môžeme znížiť riziko závažných ochorení spôsobených týmito mikroorganizmami.

Zároveň získanými údajmi a skúsenosťami sa môžeme lepšie zamerať na nápravné opatrenia, ktoré sú cielené na odstránenie resp. minimalizáciu ich výskytu.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou **nebol zaradený** v roku 2022 do plnenia úlohy.

1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

Ciele

Získať informácie o výskyte pesticídnych látok a iných mikropolutantov v pitnej vode na Slovensku pre ich účinný monitoring,

Využiť získané dáta pri návrhu novej legislatívy v oblasti pitnej vody v súvislosti s transpozíciou pripravovanej európskej smernice pre vodu určenú na ľudskú spotrebu.

Do mapovania výskytu reziduálnych pesticídnych látok a iných mikropolutantov v Prešovskom kraji **neboli zaradené** vodárenské lokality v okrese Vranov nad Topľou.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN
2.1	ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE	ÚVZ SR RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	Rok 2022 a ďalšie roky
2.1.1	<i>Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)</i>	
2.1.2	<i>Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické</i>	
2.1.3	<i>Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém</i>	
2.2	INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Rok 2022 a ďalšie roky
2.2.1	<i>Zdravé pracoviská</i>	
2.2.2	<i>Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci</i>	

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Gestor

ÚVZ SR (úlohy č. 2.1.1, 2.1.3.)

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici (úlohy č. 2.1.2, 2.1.3)

Riešiteľské pracoviská RÚVZ v SR

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločností. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

Etapy riešenia rok 2022 a ďalšie roky

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou vedie evidenciu o podnikoch/živnostníkoch (subjekt, závod, pracovisko, IČO, adresa, prevažujúca činnosť, počet zamestnancov, zabezpečenie zdravotného dohľadu, profesie, faktory práce a kategórie práce), v ktorých sú rozhodnutím RÚVZ práce zaradené do 3. a 4. kategórie rizika na území okresu v **programe ASTR**.

Podľa výstupov z programu informačného systému **ASTR k 31.12.2022** bolo v okrese Vranov nad Topľou evidovaných **18 organizácií** s pracoviskami, na ktorých zamestnanci vykonávajú **práce v riziku**. Škodlivým faktorom je pri práci exponovaných **571 osôb**, z toho **98 je žien**. V 3. kategórii rizika evidujeme 423 zamestnancov, z toho 98 žien, v 4. kategórii rizika 148 zamestnancov. Ženy pracovné činnosti v 4. kategórii rizika v uvedenom období nevykonávali. V porovnaní s rokom 2021 došlo k zníženiu počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce.

Najvyšší počet osôb v riziku pracuje v **priemyselnej výrobe**, ktorá v okrese Vranov nad Topľou dominuje a je zameraná hlavne na spracovanie dreva a chemický priemysel, menej na dodávku elektriny, plynu, pary, poľnohospodárstvo, lesníctvo, ťažbu a dobývanie. Významný počet zamestnancov na pracoviskách v 3. kategórii rizika je zamestnaných v textilnej výrobe, kde sú exponovaní fyzickej záťaži. Rizikové práce v 3. kategórii rizika sú vykonávané aj v odvetviach stavebníctvo a zdravotníctvo.

Rizikovými faktormi, ktorým je exponovaných najviac zamestnancov, je každoročne **hluk (314 zamestnancov)**, **chemické látky a zmesi (124 zamestnancov)** a **chemické karcinogény, mutagény, reprodukčne toxické látky (118 zamestnancov)**. Z chemických látok a zmesí ide hlavne o pevné aerosóly (353 zamestnancov). Z ďalších rizikových faktorov sú to z chemických látok a zmesí: dráždivé látky (47 zamestnancov), chemické karcinogény (123 zamestnancov),

mutagénny (11 zamestnancov), reprodukčne toxické látky (11 zamestnancov) a dermatotropné (10 zamestnancov). Ďalším faktorom sú vibrácie prenášané na ruky, ktorým je exponovaných 29 zamestnancov a vibrácie prenášané na celé telo s počtom exponovaných zamestnancov 4. Biologickému faktoru (*Mycobacterium tuberculosis*) sú exponovaní 6 zamestnanci. Fyzickej záťaži z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia je exponovaných 66 zamestnancov. Optickému žiareniu sú exponovaní 2 zamestnanci pri obsluhu lasera.

Na mnohých pracoviskách sa kumuluje účinok viacerých škodlivých faktorov, napr. v drevovýrobách, kovovýrobách, na zväčškových pracoviskách, pri výrobe energií, či pri spracovaní hornín.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou pri určovaní rizikových prác postupuje podľa Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach na zaradenie prác do kategórií.

V roku 2022 boli do evidencie rizikových prác do **kategórie práce 4** zaradení zamestnanci akciovej spoločnosti zameranej na ťažbu a spracovanie **zeolitu** a zamestnanci štátneho podniku **pri práci v lesnom hospodárstve**.

Do **3. a 4. kategórie rizika** boli zaradené práce vykonávané v spoločnosti na **ťažbu a spracovanie zeolitu, ktorá ho vo svojom spracovateľskom závode** spracováva na výrobky pre poľnohospodárstvo, stavebníctvo, enviromentálne produkty a hobby produkty. Zamestnanci sú exponovaní horninovému prachu, hluku a vibráciám.

Do **3. a 4. kategórie rizika** boli zaradení zamestnanci **spoločnosti zaoberajúcimi sa spracovaním dreva, výrobou energií a súvisiacim činnostiam**. Zamestnanci sú exponovaní hluku, prachu (tvrdé drevo, ostatné dreviny), zväčškovým aerosólom, popolčeku, sadziám, CaO.

Do 3. kategórie rizika boli zaradení zamestnanci neštátneho zdravotníckeho zariadenia, kde došlo k úprave reprofilizovaných lôžok a ambulancií na ochorenie SARS-CoV-19.

U týchto podaných návrhoch sa jednalo o spoločnosti, kde už boli práce zaradené do rizika, boli však vykonané nové objektivizácie a nové hodnotenia rizík. Dôvodom na podanie návrhov boli zmeny, ktoré vyplynuli z hodnotení rizík.

V roku 2022 pozastavila svoju činnosť spoločnosť venujúca sa výrobe práškovej celulózy a jedna fyzická osoba presunula svoju činnosť na spoločnosť s ručením obmedzeným.

V okrese **nevidujeme** u žiadneho zamestnávateľa **práce s faktorom psychická pracovná záťaž** zaradené do **3. alebo do 4. kategórie rizika**.

Zdroj **ionizujúceho žiarenia – laserové pracovisko (laser 3B trieda)** evidujeme v zdravotníckom zariadení na oddelení FBLR. Exponovaní sú 2 zamestnanci – primár a lekár špecialista.

Rizikové práce u SZČO a SHR v okrese nie sú vyhlásené.

Počet zamestnancov a SZČO, ktorí vykonávajú práce zaradené do 3. a 4. kategórie rizika oproti roku 2022 zaznamenal mierne zníženie.

V rámci výkonu ŠZD boli v roku 2022 vykonané **kontroly na pracoviskách u 17-ich subjektoch** okresu Vranov nad Topľou, na ktorých zamestnanci vykonávajú práce zaradené **do rizikovej kategórie 3 a 4**. Osobitná pozornosť bola venovaná pracoviskám, na ktorých zamestnanci vykonávajú práce 4. kategórie a pracoviskám, na ktorých bolo vykonané prešetrovanie pracovných podmienok a spôsobu práce v súvislosti s podozrením na chorobu z povolania u zamestnanca. Kontroly boli zamerané na pracovné podmienky zamestnancov, vypracovanie posúdenia rizika, vykonávanie objektivizácie rizikových faktorov v pracovnom ovzduší, kontroly zabezpečenia zdravotného dohľadu, preventívnych lekárskech prehliadok vo vzťahu k práci a informovanosti zamestnancov o pracovnom prostredí, faktorov práce a podmienkach práce. Objektivizáciu fyzikálnych faktorov zabezpečujú zamestnávateľia pri zmenách na pracoviskách, väčšie prevádzky minimálne 1 krát za 3 roky. Zamestnávateľia zabezpečujú zdravotný dohľad pracovnou zdravotnou službou. U zamestnávateľov, u ktorých evidujeme práce vykonávané v 3. a 4. kategórii rizika sme nezistili nedostatky pri povinnosti zabezpečiť zdravotný dohľad pre zamestnancov, posúdiť riziká a vypracovať požadovanú dokumentáciu v spolupráci s PZS. V roku 2022 sme vykonali 34 kontrol u zamestnávateľov, u ktorých na pracoviskách boli vyhlásené rizikové práce. Nebol zistený výkon pracovnej zdravotnej služby vlastnými zamestnancami. U všetkých kontrolovaných subjektov bolo vypracovanie požadovaných dokumentov týkajúcich sa zdravotného dohľadu zabezpečené dodávateľsky pracovnou zdravotnou službou. Pri výkone ŠZD taktiež kontrolujeme výkon a frekvenciu lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci. V kategóriách 3 a 4 zamestnanci absolvujú PLP v stanovených termínoch. Taktiež zamestnanci, na ktorých sa vzťahuje povinnosť absolvovať PLP vo vzťahu k práci podľa osobitných predpisov sú od zamestnávateľov na tieto prehliadky vysielaní.

Pri výkone ŠZD zisťujeme, že napriek vykonávaniu rôznych opatrení, na rizikových pracoviskách zaradených do 4. kategórie rizika, či už jednak kvôli zastaranému technickému vybaveniu alebo iným podmienkam, nie je možné dosiahnuť zníženie nepriaznivých faktorov na zamestnancov s možnosťou preradenia do nižších rizikových kategórií. U niektorých zamestnávateľov došlo k výmene strojov a zariadení alebo boli vykonané také opatrenia, ktoré viedli k zníženiu pôsobenia nepriaznivých faktorov na zamestnancov.

Na 5-tich kontrolovaných pracoviskách bolo zistené porušenie povinností zamestnávateľom stanovených platnou legislatívou. Na odstránenie nedostatkov zistených počas výkonu ŠZD v prevádzkach s rizikovými pracoviskami v 3. a 4. kategórii rizika boli **vydané pokyny a v jednom prípade opatrenie. Sankčné opatrenie za neplnenie povinností na úseku ochrany zdravia zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce, sme v uvedenom roku neuložili.**

Na pracoviskách s vyhlásenými rizikovými prácami v roku 2022 nebola prešetrovaná **choroba z povolania**.

V mesiaci november nám bolo hlásené pozastavenie výroby práškovej celulózy. Na tomto pracovisku boli vyhlásené rizikové práce.

Na niektorých pracoviskách došlo k zníženiu počtu zamestnancov s vyhlásenými rizikovými prácami.

V spoločnosti zaoberajúcej sa spracovaním celulózy, ktorej jedna prevádzka je zameraná na úpravu pitnej vody a spracovávanie odpadovej vody, došlo k vyradeniu zamestnancov z dôvodu novej objektivizácie.

V neštátnom zdravotníckom zariadení došlo k pozastaveniu hlásenia zamestnancov zaradených do rizika pre biologický faktor Coronaviridae.

Povinnosť vypracovať a zaslať **informáciu o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík** a o vykonaných opatreniach na pracovisku k 31.12.2022 mali zamestnávateľia, ktorých zamestnanci vykonávali rizikové práce. Túto povinnosť si k 15.1.2023 **splnili všetci 18-ti zamestnávateľia.**

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav týkajúcich sa expozície chemickým látkam a zmesiam v zákone 355/2007 Z. z. a nariadení vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Postupovať v súlade so zákonom č. 67/2010 Z. z. a s jednotnou „chemickou“ legislatívou EÚ týkajúcou sa registrácie, hodnotenia, autorizácie, obmedzovania, klasifikácie, označovania a balenia chemických látok a zmesí, ktorá sa vzájomne dopĺňa s legislatívou na ochranu zdravia a bezpečnosti pri práci s chemickými látkami a zmesami. Aktualizovať a zosúladiť terminológiu v príslušných právnych predpisoch. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s látkami a zmesami klasifikovanými ako toxické (GHS06), ktoré boli doposiaľ klasifikované ako veľmi toxické a toxické látky a zmesi. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zvyškov od látok a zmesí klasifikovaných ako toxické (GHS06) a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Realizačné výstupy

V roku 2022 **nevydal RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou žiadne rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami na pracovisku vrátane ich použitia pri dezinfekcii a regulácii živočíšnych škodcov.**

V tretej kategórii rizika máme zaradených jedenásť zamestnancov zdravotníckeho zariadenia v ktorom zamestnanci vykonávajú práce s reprodukčne toxickými látkami.

V súčasnosti v okrese neevidujeme organizáciu s vyhlásenými rizikovými prácami s expozíciou agrochemikáliám. Chemickú ochranu rastlín chemickými látkami a prípravkami vykonávajú určení pracovníci poľnohospodárskych družstiev a spoločností zaoberajúcich sa poľnohospodárskou výrobou. Dnes používané prípravky sa v prevádzkach už takmer neskladujú, vo väčšine prípadov sa priamo po nákupe aplikujú. Vzhľadom na používané prípravky na chemickú ochranu rastlín, ich množstvá, dobu expozície, spôsob manipulácie a aplikácie sú zamestnanci na základe posúdenia rizika so zohľadnením dodržiavania opatrení a používania OOPP zaradení do 2. kategórie rizikových prác.

V okrese evidujeme **3 subjekty zaoberajúce sa činnosťou DDD.** V roku 2022 bolo RÚVZ so sídlom vo Vranove n/T doručených **33 oznámení o vykonaní deratizácie a dezinfekcie živočíšnych škodcov** v súkromných aj podnikateľských priestoroch.

Povinnosť predregistrovať alebo registrovať toxické látky a zmesi a veľmi toxické látky a zmesi v množstve nad 1000 t z nariadenia REACH vyplýva spoločnosti vyrábajúcej buničinu

a spoločnosti zameranej na výrobu produktov na báze zeolitu a spoločnosti na spracovanie buničiny na celulózu.

Počas výkonu ŠZD bolo kontrolované dodržiavanie ustanovení chemickej legislatívy, t. j. plnenie povinnosti zamestnávateľa vypracovať systém kontroly látok a zmesí, dostávajúcich sa do výroby a na základe dodaných KBÚ vyhodnocovať, či zmes nie je na zozname zakázaných zmesí v SCA a ECHA a tiež povinnosť vypracovať štandardný operačný postup k uvedenej zmesi na jej používanie na konkrétnom pracovisku a pri konkrétnej činnosti.

Pri výkone ŠZD sa vykonáva kontrola povinnosti vypracovať prevádzkový poriadok a posudok o riziku pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci a kontrola vydaných osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a toxickými látkami a zmesami, ako aj kontrola osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie. Pri ŠZD sa tiež vykonáva kontrola skladovania toxických látok a zabezpečenie likvidácie obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí oprávnenými organizáciami.

V roku 2022 boli vykonávané ciele kontroly na dodržiavanie skladovania a manipuláciu s toxickými a veľmi toxickými látkami na poľnohospodárskych družstvách. Pri kontrolách bolo zistené že niektoré poľnohospodárske družstvá nemali vypracovaný prevádzkový poriadok pre chemický faktor alebo nemali odborne spôsobilú osobu na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami, alebo im chýbalo opätovné preškolenie v tejto oblasti. V oblasti platnej legislatívy bola vykonaná aj kontrola v spoločnosti zameranej na predaj a distribúciu agrochemikálií. V kontrolovanej spoločnosti neboli zistené nedostatky. Spoločnosť vykonáva predaj, skladovanie a distribúciu agrochemikálií len v originálnych baleniach.

V roku 2022 nebola hlásená ani riešená žiadna mimoriadna situácia a havária.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Zamerať sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém. Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cielene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

Realizačné výstupy

V okrese Vranov nad Topľou **k 31.12.2022** pracovalo na rizikových pracoviskách s chemickými karcinogénmi 134 zamestnancov, z toho 9 žien - v 3. kategórii rizika pracovalo 123 zamestnancov, z toho 9 žien a v 4. kategórii rizika 11 zamestnancov, ženy v tejto kategórii nepracovali. V expozícii mutagénom pracovalo 11 zamestnancov z toho 9 žien v 3. kategórii rizika.

V roku 2022 **bolo v dvoch prípadoch vydané rozhodnutie** na činnosti spojené s výrobou, spracovaním, manipuláciou, skladovaním, prepravou a zneškodňovaním chemických karcinogénov a mutagénov na pracovisku. Jednalo sa o dve spoločnosti, ktoré sa venujú drevospracujúcemu priemyslu (spracovanie tvrdého dreva na drevnú štiepku a následné jej spracovanie).

Okrem spoločností, v ktorých sú vyhlásené rizikové práce s karcinogénnymi faktormi evidujeme aj pracoviská, kde sa skladujú a manipuluje sa s chemickými karcinogénmi a mutagénmi v malých objemoch a kde pracovné činnosti s chemickými karcinogénmi predstavujú minimálnu alebo únosnú mieru zdravotného rizika.

Karcinogénom a mutagénom sú taktiež exponovaní zamestnanci dvoch spoločnosti na výrobu **bitúmenových zmesí**, v ktorých sú zamestnanci pri výrobe a pri pokládke asfaltových zmesí exponovaní **naftalénu a benzo-a-pyrénu**.

V okrese evidujeme 5 prevádzok, ktorých výrobným programom je výroba výliskov z plastov pre automobilový, spotrebný priemysel, ale aj pre zdravotníctvo a niekoľkých ďalších prevádzok zaoberajúcich sa výrobou alebo opracovaním výrobkov z tvrdého dreva. V troch autoservisoch sa vykonávajú lakovnicke práce.

V roku 2022 bola **v zdravotníckom zariadení** - v onkohematologickej ambulancii v našom okrese vykonávaná **práca s cytostatikami**. Podaných bolo 72 dávok cytostatík. Zamestnanci predmetného zariadenia sú zaradení do 3. kat. rizika pre prácu s mutagénmi. V roku 2022 boli podávané cytostatiká aj v tabletovej forme a to 180 ks tabliet.

Pri výkone ŠZD boli použité kontrolné listy informovanosti zamestnancov so zameraním na manipuláciu s chemickými karcinogénmi a mutagénmi na pracovisku, ktoré vyplnilo 88 exponovaných zamestnancov.

Na odstraňovanie **azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb** na území okresu Vranov nad Topľou bolo v roku 2022 podaných **85 návrhov na vydanie rozhodnutia** na vykonanie prác. Vykonané boli demontáže strešných krytín rodinných domov, alebo hospodárskych budov. V **7 prípadoch** sa jednalo len o likvidáciu zdemontovaného azbestového materiálu s vykonaním jeho stabilizácie, zabalením a odvozom na skládku nebezpečného odpadu. V uvedenom roku nebol podaný návrh na odstraňovanie azbestu alebo materiálov s obsahom azbestu v interiéri alebo v bytových jadrách. Spoločnosti, ktorým boli vydané rozhodnutia, oznámili RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou miesto a čas výkonu práce (65).

V roku 2022 bolo pri pracovných činnostiach s materiálmi obsahujúcimi azbest exponovaných v 17 organizáciách 87 pracovníkov.

Pri výkone ŠZD boli použité kontrolné listy informovanosti zamestnancov so zameraním na manipuláciu azbestom na pracovisku, ktoré vyplnilo 6 exponovaných zamestnancov.

V rámci ŠZD bolo vykonaných 5 kontrol subjektov na postup pri likvidácii strešných krytín. Počas kontroly boli kontrolované správne postupy pri odstraňovaní a nakladaní s materiálmi s obsahom azbestu, dodržiavanie plánu práce, prevádzkového poriadku, správne vymedzenie a označenie kontrolovaného pásma, používanie OOPP, používanie schválených postupov a technológií, manipulácia s odpadmi s obsahom azbestu, absolvovanie odbornej prípravy a preventívnych lekárskech prehliadok v súvislosti s prácou. V jednom prípade pri kontrole odstraňovania azbestocementovej strešnej krytiny boli zistené nedostatky.

Karcinogénnym a mutagénnym faktorom tak bolo celkom v dvadsiatich štyroch organizáciách exponovaných 221 pracovníkov, z toho 11 žien.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Gestor
ÚVZ SR

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

2.2.1 Zdravé pracoviská

Realizačné výstupy

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou sa v hodnotenom období do úlohy nezapojil.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v SR

Anotácia

Realizovať informačné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci podľa aktuálne vyhlásenej témy kampane. Aktívne sa zapojiť do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V prípade potreby spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizovať spoločné previerky podľa aktuálnej témy kampane.

Realizačné výstupy

Národný inšpektorát práce ako národné kontaktné miesto Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) v mesiaci október 2020 rozbehol na Slovensku novú **kampaň pre roky 2020 – 2022 „Zdravé pracoviská znižujú zát'az'“**.

Cieľom kampane je zníženie záťaže pri práci na predchádzanie poškodenia zdravia zamestnancov pri práci. Napriek existujúcej legislatíve, rôznym opatreniam a iniciatívam trpia v priemere traja z piatich ľudí v rámci celej EÚ poškodeniami podporno-pohybovej sústavy. Ide tak o najčastejšiu príčinu zdravotných problémov spojených s prácou v Európe, pričom poškodenia podporno-pohybovej sústavy postihujú pracovníkov na všetkých úrovniach a vo všetkých odvetviach. Opakované pohyby, práca vykonávaná v nepriaznivých polohách, dlhotrvajúce sedenie a zdvíhanie ťažkých predmetov sú faktory, ktoré prispievajú k týmto problémom a majú negatívny vplyv na kvalitu života.

Fyzickej záťaži pri práci sú exponovaní aj zamestnanci na pracoviskách v okrese Vranov nad Topľou. Pri výkone ŠZD usmerňujeme zamestnávateľov v problematike fyzickej záťaže pri práci.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Vranove nad Topľou pripravil informácie k danej problematike na náučnom paneli RÚVZ.

Tak ako v roku 2021, aj v roku 2022 sa oddelenie preventívneho pracovného lekárstva (ďalej OPPL) Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom vo Vranove nad Topľou zapojilo do projektu zdravé pracoviská. Projekt Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci „Zdravé pracoviská znižujú záťaž 2020-2022“ prebiehal počas zlej epidemiologickej situácie ochorenia COVID-19. Z tohto dôvodu si zamestnanci oddelenia pripravili anonymné dotazníky pre zamestnancov. Dotazníky boli pre zamestnancov kontrolovaných subjektov poskytnuté pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru. V roku 2021 to boli organizácie, kde sú na pracoviskách vyhlásené rizikové práce. Z dôvodu väčšej informovanosti zamestnancov o problematike poškodenia podporno-pohybovej sústavy boli v roku 2022 poskytnuté dotazníky aj pre spoločnosti zaradené do 2. kategórie rizika.

Do dotazníkovej aktivity sa v roku 2022 zapojilo 11 organizácií. Dotazníky vyplnilo spolu 252 zamestnancov v rôznych profesiách, napríklad – upratovačka, administratívny pracovník, pracovník vo výrobe, údržbár, pomocný pracovník, predavač, manager predaja, pracovník v textilnej výrobe a. i. V dotazníku boli uverejnené otázky týkajúce sa informovanosti zamestnancov v oblasti prevencie ochorení podporno-pohybovej sústavy. Vyhodnotením prieskumu bolo zistené, že 78 % zamestnancov pozná výsledky posúdenia rizika na svojom pracovisku, 66 % zamestnancov uviedlo, že vie, pri akých činnostiach dochádza v rámci pracoviska k záťaži podporno-pohybovej sústavy. Na otázku, či zamestnanec vie, aké opatrenia vykonáva zamestnávateľ na zníženie záťaže na pracovisku, odpovedalo 91 % respondentov. V 5-tich organizáciách najčastejšie zamestnanci uviedli, že o vplyve záťaže na zdravie sa dozvedeli na školení, 79 % zamestnancov uvádza, že získané informácie sú dostačujúce. Prevažná časť zamestnancov 6-tich organizácií by uprednostnila získavanie informácií účasťou na školení, 50 % zamestnancov nevykonáva tú istú činnosť počas celej pracovnej zmeny. V doplňujúcej otázke, či má zamestnanec možnosť sa počas zmeny vystriedať (zmeniť pracovnú činnosť), odpovedalo 74 % áno. 50 % zamestnancov má prestávku na oddych nad rámec obednej prestávky, 32 % zamestnancov vykonáva počas pracovnej zmeny okrem práce, pri ktorej sú vystavení záťaži podporno-pohybovej sústavy, aj inú pracovnú činnosť.

Po vyhodnotení dotazníkov boli aj v tomto roku zaslané výsledky jednotlivým organizáciám s odporúčaním zvýšiť povedomie zamestnancov v problematike ochrany zdravia pri práci a bližšie venovať pozornosť ochrany zamestnancov pred záťažou podporno-pohybovej sústavy. Počas opätovných návštev zapojených organizácií bola zamestnancom oddelenia PPL podaná informácia o kladnom aspekte predmetnej dotazníkovej aktivity, na základe ktorej zamestnávateľia navrhli zvýšenie intenzity školení a doplnenie ich rozsahu.

Pri porovnaní rokov 2021 a 2022 je preukázateľné, že zamestnanci v prevádzkach, kde sa vykonávajú práce zaradené do rizikových prác sú viac informovaní v oblasti preventívnych opatrení, ako zamestnanci zaradení do druhej alebo prvej kategórie rizika. Títo zamestnanci preukazujú menšiu znalosť v problematike ochrany zdravia a nevedia, čo vlastne posúdenie rizika je a ani jeho význam. Pri porovnaní informovanosti ohľadom pracovnej zdravotnej služby ktorú vykonávajú fyzické osoby-podnikatelia a právnické, ktoré majú oprávnenie na výkon pracovnej zdravotnej služby dodávateľským spôsobom pre zamestnancov vykonávajúcich prácu zaradenú do kategórie 1,2,3 alebo 4 a pracovnej zdravotnej služby ktorú vykonávajú fyzické osoby-podnikatelia a právnické, ktoré majú oprávnenie na výkon pracovnej zdravotnej služby dodávateľským spôsobom pre zamestnancov vykonávajúcich prácu zaradenú do kategórie 1 alebo 2 je na základe porovnania dotazníkov rozdiel medzi informovanosťou zamestnancov. Pracovné zdravotné služby pôsobiace pre všetky rizikové kategórie preukázateľne dosahujú vyšších výsledkov v oblasti informovaní o možných rizikách, ktoré môžu ovplyvniť zdravie zamestnancov.

V rámci spolupráce s orgánmi inšpekcie práce – IP Prešov sa v roku 2022 uskutočnila plánovaná kontrola. V jesenných mesiacoch bola na základe dohody vykonaná spoločná kontrola Regionálnym úradom verejného zdravotníctva so sídlom vo Vranove nad Topľou a Inšpektorátom práce Prešov v spoločnosti LPH Vranov n/T, s.r.o., Pod Dolami 838, 093 02 Vranov nad Topľou. Kontrola bola zameraná na prevenciu poškodenia podpornopohybovej sústavy súvisiacej s prácou. U zamestnancov v profesii operátor výroby pokovovacej linky dochádza pri vykonávaných pracovných činnostiach k prekročovaniu povolených limitov pre zaujímanie pracovných polôh. Organizačným opatrením na zníženie tejto záťaže zamestnávateľ rozhodol o striedaní zamestnancov pri pracovných činnostiach, kde dochádza k vystaveniu nadmernej fyzickej záťaži. Nutnosť striedania zamestnancov vyplynula z posúdenia rizika vypracovaného PZS. Posúdenie bolo vyhotovené pri prešetrovaní podozrenia na chorobu z povolania. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bola od kontrolovaného subjektu vyžiadaná aj dokumentácia, ktorá by dokázala, že zamestnanci vystavení fyzickej záťaži sú pri práci striedaní. Z dôvodu nedostatočného preukázania striedania zamestnancov orgán verejného zdravotníctva vydal rozhodnutie o nariadení opatrení na vykonávanie striedania zamestnancov a vedenia mennej dokumentácie, z ktorej bude toto jednoznačne dokázateľné.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN
3.1	MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI <i>Úloha nadväzuje na úlohy „Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025“.</i>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne	30. marec 2021
3.2	MONITORING BEZPEČNOSTI PET FLIAŠ Z RECYKLOVANÝCH PLASTOV <i>Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti a ochranu zdravia obyvateľov SR.</i>	ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade
	ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade	31. marec 2023
3.3	SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU KLIENTOV V ZARIADENIACH SOCIÁLNYCH SLUŽIEB <i>Úloha nadväzuje na úlohy „Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025“.</i>	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	31. marec 2025
3.4	MONITORING PRÍTOMNOSTI ALERGÉNOV V HOTOVÝCH POKRMOCH PRIPRAVOVANÝCH V ZARIADENIACH SPOLOČNÉHO STRAVOVANIA A V POTRAVINÁCH URČENÝCH PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI <i>Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti a ochranu zdravia obyvateľov SR.</i>	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	31. október 2024

3.1 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

V roku 2022 bol príjem obsahu pridanej soli sledovaný v hotových pokrmoch. Zo zariadenia spoločného stravovania uzavretého systému sme podľa rozdelenia odberu vzoriek pre Prešovský kraj, odobrali 1 vzorku polievky. Na základe laboratórnych výsledkov nebolo v odobratej vzorke polievky zistené prekročenie najvyššie prípustného množstva pridanej jedlej soli stanovené platnou legislatívou. Výsledky spracované v tabuľkovej forme boli zaslané na RÚVZ v Poprade.

3.2 MONITORING BEZPEČNOSTI PET FLIAŠ Z RECYKLOVANÝCH PLASTOV

Cieľ

Monitoring bezpečnosti PET fliaš vyrábaných s rôznym podielom recyklovaného vstupného materiálu (regranulátu) z hľadiska možnej migrácie látok (monoméry, neúmyselne pridané látky - degradačné, reakčné produkty a nečistoty). Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti vstupných surovín (regranulátov) ako aj finálnych výrobkov – PET fliaš vyrábaných v SR, na výrobu ktorých bol použitý recyklovaný vstupný materiál a tým zabezpečenie ochrany zdravia ľudí.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2022 danú úlohu neplnil.

3.3 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU KLIENTOV V ZARIADENIACH SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

Cieľ

Kontrola dodržiavania zásad zdravej výživy v zariadeniach sociálnych služieb za účelom zabezpečenia ozdravenia výživy klientov v zariadeniach sociálnych služieb, ako sú domovy sociálnej starostlivosti, vrátane domovov dôchodcov, domovov špeciálnej starostlivosti (charitné, hospice a pod.), ktoré nepatria medzi zdravotnícke zariadenia.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou túto úlohu začne plniť na základe metodického usmernenia ÚVZ SR v roku 2023.

3.4 MONITORING PRÍTOMNOSTI ALERGÉNOV V HOTOVÝCH POKRMOCH PRIPRAVOVANÝCH V ZARIADENIACH SPOLOČNÉHO STRAVOVANIA A V POTRAVINÁCH URČENÝCH PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI

Cieľ

Kontrola správnosti označenia potravín s ohľadom na výskyt alergénov pochádzajúcich zo zložiek potravín alebo v rámci procesu výroby a krížovej kontaminácie.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2022 nebol do plnenia tejto úlohy zahrnutý.

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Č.Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
4.1.	AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015-2025 (NAPPO)	ÚVZ SR MZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	Rok 2025
4.2.	HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	Rok 2023
4.3.	ÚRAZY U DETÍ V SR	ÚVZ SR
	NCZI, vybrané regionálne nemocnice ÚVZ SR, RÚVZ v SR	Rok 2022 a ďalej priebežne voliteľne

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNÉHO AKČNÉHO PLÁNU PREVENČIE OBEZITY NA ROKY 2015-2025 (NAPPO)

Cieľ

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Plnenie úlohy

Úloha vychádza zo skutočnosti epidemického nárastu obezity u detí v celosvetovom meradle. Slovenská republika schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity u detskej a dorastovej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická aktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, detí a aj mladých ľudí. Tieto faktory vedú k nadhmotnosti a obezite.

Pri realizácii úlohy sme vychádzali z piatich stanovených priorít, podľa ktorých sme vyvíjali aj našu činnosť.

1. priorita: Podpora zdravého štartu do života

V posudzovanom období nevykazujeme žiadnu činnosť v tejto oblasti.

2. priorita: Podpora zdravšieho prostredia v školách

V rámci plnenia tejto priority bola naša činnosť zameraná na kontrolu predávaného sortimentu v bufetoch a automatoch, edukačných aktivít v oblasti zdravého stravovania detí, realizáciou „**Školského mliečného programu**“ v školských zariadeniach (realizovaný formou predaja automatmi na balené mlieko a mliečne výrobky a rozlievaním mlieka v školských jedálňach) a realizáciou projektu „**Školské ovocie**“ (realizovaný podávaním ovocia a zeleniny, produktov z ovocia a zeleniny, ktoré boli dopestované v našej oblasti - jablká, hrušky, slivky, marhule, jahody, mrkva, cvikla).

Zvýšená pozornosť bola venovaná zabezpečeniu pitného režimu detí v školských zariadeniach a v rámci toho uprednostňovanie užívania pitnej vody a nie sladených nápojov.

Odborní pracovníci Oddelenia hygieny detí a mládeže v spolupráci s Oddelením podpory zdravia a výchovy k zdraviu vykonávali edukačné aktivity v základných a stredných školách zameranú na zdravý spôsob života, prevenciu stravovacích porúch, poruchy príjmu potravy. Odprezentovaných bolo 25 prednášok na základných školách a 8 prednášok na stredných školách. Cieľom edukačných aktivít bolo podporiť základy zdravého spôsobu života u detí a mládeže.

V zariadeniach spoločného stravovania pre deti a mládež, školských bufetoch a vo výdajniach stravy bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonaných 25 kontrol. Na laboratórnu analýzu bolo odobratých 45 vzoriek hotových pokrmov. Z toho 2 vzorky boli nevyhovujúce.

3. priorita: Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

V rámci konzultačných činností spolupracujeme so všetkými školskými úradmi v okrese Vranov nad Topľou (školský úrad Vranov nad Topľou, školský úrad Hanušovce nad Topľou a so školský úrad Dlhé Klčovo).

4. priorita: Podpora pohybových aktivít

V posudzovanom období nevykazujeme žiadnu činnosť v tejto oblasti.

5. priorita: Monitoring antropometrických ukazovateľov vybraných vekových skupín detí školského veku

V posudzovanom období nevykazujeme žiadnu činnosť v tejto oblasti.

4.2 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ a ZŠ

Cieľ

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

Plnenie úlohy

V rámci projektu sme v tomto roku hodnotili jedálne lístky v 3 vybraných zariadeniach spoločného stravovania pre detí a mládež okresu:

- Školská stravovňa pri ZŠ Vranov nad Topľou, sídlisko JUH 1054
- Školská stravovňa pri ZŠ Štúrova 341, Hanušovce nad Topľou
- Školská stravovňa pri ZŠ Soľ 53

Vo vybraných zariadeniach spoločného stravovania pre detí a mládež sme porovnávali jedálne lístky IV. etapy (marec, máj 2022) s III. etapou (október, november 2021).

Hodnotené boli jedálne lístky za obdobie jar, leto v mesiacoch marec a máj 2022. Využili sme bodový systém frekvencie podávania vybraných druhov pokrmov a koeficientu pestrosti, v ktorom sme vyhodnotili samostatne každý pokrm.

Úloha bola zameraná na vyhodnotenie jedálnych lístkov so zameraním na:

1. Časovú štruktúru jedálnych lístkov počas piatich stravovacích dní v jednozmennej prevádzke pri podávaní **obedov**,
2. Obsahovú štruktúru jedál v zmysle OVD - všeobecné zásady zostavovania jedálnych lístkov (zaradzovanie prívarkov, strukovín, múčnych príloh, zemiakov, rýb, obilnín, múčnikov, zeleniny a ovocia),
3. Frekvenciu podávania vybraných druhov pokrmov a výpočet koeficientu pestrosti samostatne každého pokrmu - polievky a hlavného jedla. Tiež na výpočet koeficientu pestrosti zeleninovej oblohy a nápojov.

Výsledkom vyhodnotenia týchto jedálnych lístkov boli tieto zistenia:

1. Časová štruktúra jedálnych lístkov počas piatich stravovacích dní v jednozmennej prevádzke pri podávaní obedov:

Hodnotili sme časové zaradzovanie mäsových jedál, jedál so zníženou dávkou mäsa s nastavením, múčnych jedál a zeleninových jedál počas piatich dní. V dvoch stravovacích

zariadeniach bola táto časová štruktúra dodržaná, v jednom zariadení (Školská stravovňa pri ZŠ Juh 1054, Vranov nad Topľou) boli v troch týždňoch 2x zaradené múčne jedlá na úkor zeleninových jedál.

2. Obsahová štruktúra jedál v zmysle OVD - všeobecné zásady zostavovania jedálnych lístkov (zaradzovanie prívarkov, strukovín, múčnych príloh, zemiakov, rýb, obilnín, múčnikov, zeleniny a ovocia):

Školská stravovňa pri ZŠ Vranov nad Topľou, sídlisko Juh 1054 (marec, máj 2022):

Hodnotilo sa zaradzovanie prívarkov (nevyhovuje, vyhovuje), strukovín (vyhovuje, vyhovuje), múčnych príloh (vyhovuje, vyhovuje), zemiakov (nevyhovuje, nevyhovuje), rýb (nevyhovuje, nevyhovuje), obilnín (nevyhovuje, nevyhovuje), múčnikov (nevyhovuje, nevyhovuje), zeleniny vo forme šalátov (vyhovuje, nevyhovuje), vo forme oblohy k hlavnému jedlu (nevyhovuje, nevyhovuje), ovocia (nevyhovuje, nevyhovuje).

Školská stravovňa pri ZŠ Sol' 53 (marec, máj 2022):

Hodnotilo sa zaradzovanie prívarkov (nevyhovuje, nevyhovuje), strukovín (vyhovuje, vyhovuje), múčnych príloh (nevyhovuje, nevyhovuje), zemiakov (vyhovuje, vyhovuje), rýb (nevyhovuje, nevyhovuje), obilnín (vyhovuje, vyhovuje), múčnikov (vyhovuje, vyhovuje), zeleniny vo forme šalátov (vyhovuje, vyhovuje), vo forme oblohy k hlavnému jedlu (nevyhovuje, nevyhovuje), ovocia (nevyhovuje, nevyhovuje).

Školská stravovňa pri ZŠ Štúrova 341, Hanušovce nad Topľou (marec, máj 2022):

Hodnotilo sa zaradzovanie prívarkov (nevyhovuje, nevyhovuje), strukovín (vyhovuje, vyhovuje), múčnych príloh (nevyhovuje, nevyhovuje), zemiakov (vyhovuje, vyhovuje), rýb (nevyhovuje, nevyhovuje), obilnín (vyhovuje, vyhovuje), múčnikov (nevyhovuje, nevyhovuje), zeleniny vo forme šalátov (nevyhovuje, nevyhovuje), vo forme oblohy k hlavnému jedlu (nevyhovuje, nevyhovuje), ovocia (nevyhovuje, nevyhovuje).

3. Frekvencia podávania vybraných druhov pokrmov a výpočet koeficientu pestrosti samostatne každého pokrmu - polievky a hlavného jedla. Tiež na výpočet koeficientu pestrosti zeleninovej oblohy a nápojov:

Frekvenciu podávania vybraných druhov pokrmov vo všetkých troch zariadeniach spoločného stravovania pre detí a mládež v mesiacoch marec, máj 2022 sme bodovým hodnotením vyhodnotili ako:

- Školská stravovňa pri ZŠ Vranov nad Topľou, sídlisko JUH 1054: „veľmi dobrá“ s počtom bodov 14 a 12 v jednotlivých mesiacoch.
- Školská stravovňa pri ZŠ Sol' 53: „výborná“ s počtom bodov 17 a 15,5 v jednotlivých mesiacoch.
- Školská stravovňa pri ZŠ Štúrova 341, Hanušovce nad Topľou: „veľmi dobrá“ s počtom bodov 12 a 12 v jednotlivých mesiacoch.

Koeficient pestrosti sme hodnotili jednotlivo u polievok, hlavných jedál, nápojov a oblohy. Používali sme bodový systém výpočtu koeficienta pestrosti.

Školská stravovňa pri ZŠ Vranov nad Topľou, sídlisko JUH 1054 (marec, máj 2022):

komodita „polievka“: koeficient 0,9 (vyhovujúci), koeficient 0,86 (vyhovujúci)

komodita „hlavné jedlo“: koeficient 1 (vyhovujúci), koeficient 0,95 (vyhovujúci)

komodita „nápoj“: koeficient 0,3 (nevyhovujúci), koeficient 0,2 (nevyhovujúci)

komodita „obloha“: koeficient 0 (nevyhovujúci), koeficient 0,09 (nevyhovujúci)
Školská stravovňa pri ZŠ Soľ 53 (marec, máj 2022):

komodita „polievka“: koeficient 1 (vyhovujúci), koeficient 1 (vyhovujúci)
komodita „hlavné jedlo“: koeficient 0,95 (vyhovujúci), koeficient 1 (vyhovujúci)
komodita „nápoj“: koeficient 0,59 (nevyhovujúci), koeficient 0,63 (nevyhovujúci)
komodita „obloha“: koeficient 0,13 (vyhovujúci), koeficient 0,22 (vyhovujúci)

Školská stravovňa pri ZŠ Štúrova 341, Hanušovce nad Topľou (marec, máj 2022):

komodita „polievka“: koeficient 1 (vyhovujúci), koeficient 1 (vyhovujúci)
komodita „hlavné jedlo“: koeficient 1 (vyhovujúci), koeficient 1 (vyhovujúci)
komodita „nápoj“: koeficient 0,36 (nevyhovujúci), koeficient 0,59 (nevyhovujúci)
komodita „obloha“: koeficient 0 (nevyhovujúci), koeficient 0 (nevyhovujúci)

Záver

Porovnávali sme jedálne lístky IV. etapy úlohy (marec, máj 2022) s III. etapou úlohy (október, november 2021). Zistili sme, že:

- došlo k náprave pri zostavovaní jedálnych lístkov v Školskej stravovni pri ZŠ Štúrova 341, Hanušovce nad Topľou, v ktorej sa pripravuje už len jeden druh hlavného jedla a možnosť výberu z dvoch druhov jedál bola zrušená a tiež zlepšenie v koeficiente pestrosti sledovaných komodít
- došlo k zvýšeniu úrovne frekvencie podávania vybraných druhov pokrmov bola v oboch mesiacoch v Školskej stravovni pri ZŠ Soľ 53, hodnotená bola ako „výborná“ (v III. etape hodnotená ako veľmi dobrá)
- ako vyhovujúce vo všetkých 3 zariadeniach spoločného stravovania hodnotíme dodržanie kombinácie polievky a hlavného jedla, vyhovujúci koeficient pestrosti v hodnotených komoditách, vyhovujúce zaradzovanie strukovín v sledovanom období
- ako nevyhovujúce hodnotíme málo zaradzované ryby, zaradenie sladkých jedál v sledovanom období na úkor jedál zeleninových, málo zaradzované čerstvé ovocie a zeleninu, zaradzovanie nevhodných nápojov

4.3 ÚRAZY U DETÍ V SR

Cieľ

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

Plnenie úlohy

Táto úloha sa v posudzovanom období neplnila.

PROJEKTY, KTORÉ NIE SÚ SÚČASŤOU „PROGRAMOV A PROJEKTOV“ VYHLÁSENÝCH HH SR:

PROJEKT COSI (CHildhood Obesity Surveillance Initiative)

Cieľ

Monitorovanie obezity u detí. Zber údajov bol realizovaný získavaním antropometrických údajov na základe vykonaných meraní detí a pomocou dotazníkov (detský dotazník, rodinný dotazník a dotazník školy).

Plnenie úlohy

COSI projekt je v SR súčasťou „Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025“. Projekt je realizovaný metodikou WHO. Ide o rutinné meranie žiakov základných škôl. V SR boli vybrané 2 vekové kategórie 7-7,99 ročné deti a 8-8,99 ročné deti. Termín realizácie projektu bol 15.05.2022 - 15.06.2022. Do projektu boli zapojené 3 školy v okrese Vranov nad Topľou (ZŠ Sídlisko II. Vranov nad Topľou, ZŠ Sečovská Polianka, ZŠ Sačurov). Zúčastnilo sa ho 116 respondentov. U respondentov boli vykonané merania telesnej hmotnosti, výšky, obvodu pása a bokov zamestnancami Oddelenia hygieny detí a mládeže. Parametre sa merali s presnosťou na desatinu – (0,1kg, 0,1cm). Meranie sa uskutočnilo v škole vo vyhradenej miestnosti. Dieťa bolo vyzlečené v spodnej bielizni, alebo gymnastickom oblečení, vyzuté. Súčasťou projektu boli aj rozdeľovník s kódmi škôl, informovaný súhlas pre rodičov, dotazník pre meranie detí, školský dotazník a rodinný dotazník. Údaje z merania boli zaznamenávané pri meraní do dotazníka v škole. Rodinný dotazník, zameraný na výživu a pohybovú aktivitu detí bol doručený rodičom prostredníctvom školy na vyplnenie v domácom prostredí. Školský dotazník, zameraný na pohybovú aktivitu detí, stravovanie detí v školách vyplnil riaditeľ školy. Po vykonaných meraniach pracovníčky Oddelenia hygieny detí a mládeže získané údaje zadali do elektronickej formy excelových tabuliek. Spracované údaje boli zaslané na ďalšie spracovanie na ÚVZ SR.

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	GESTOR ÚLOHY TERMÍN UKONČENIA
6.1	NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR <i>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2021-2024 na úseku verejného zdravotníctva a na Národný plán kontroly infekčných ochorení - NPKIO</i> RÚVZ v SR	ÚVZ SR pribežne
6.2	SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB RÚVZ v SR	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici pribežne
6.3	INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ <i>Úloha nadväzuje na projekt informatizácie verejného zdravotníctva</i> RÚVZ v SR	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici pribežne
6.4	NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY RÚVZ v SR	RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici pribežne
6.5	MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE RÚVZ v SR	ÚVZ SR Pribežne
6.6	ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV RÚVZ v SR	ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu pribežne
6.7	PREVENCIA HIV/AIDS RÚVZ v SR	ÚVZ SR december 2021
6.8	PORADNE OČKOVANIA RÚVZ v SR	RÚVZ so sídlom v Trnave pribežne
6.9	OPTIMALIZÁCIA VEREJNEJ SPRÁVY V OBLASTI EPIDEMIOLOGIE RÚVZ v SR	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici pribežne

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v SR

Cieľ

1. rozvoj a skvalitnenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, očkovania a monitorovania situácie v oblasti imunizácie;
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie;
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním;
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie;
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti);
6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, eradikácia poliomyelitídy);
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií;
8. aktívna činnosť „Poradní očkovania“;
9. príprava registra očkovaných osôb

Dosiahnutie cieľov – vysoká zaočkovanosť populácie, si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukácie verejnosti v prevencii antivakcinačných postojov.

Časové obdobie
priebežne

Etapy riešenia

1. Realizácia vlastného očkovania:

Aktuálny kalendár očkovania pre rok 2022 bol zaslaný všetkým očkujúcim lekárom s ďalším usmernením vykonávania vakcinácie.

Kontrola očkovania zo strany RÚVZ sa vykonáva písomnou formou, resp. elektronickou formou,

- na úrovni okresu sa vykonáva priebežne administratívna kontrola očkovania formou mesačných očkovacích výkonov od všetkých lekárov vykonávajúcich vakcináciu (pediatri aj praktickí lekári pre dospelých) a kontrolou doočkovania neočkovaných detí z roku 2021
- lekári vykonávajú očkovanie podľa platnej očkovacej schémy. Podľa týchto výstupov hodnotíme výkon očkovania ako veľmi dobrý.

Za obdobie od 1.9.2021 do 31.8.2022 bola zo strany RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou vykonaná kontrola očkovania v okrese Vranov nad Topľou. Kontrola bola vykonaná osobnou návštevou vo všetkých 16-tich pediatrických obvodoch. Pri vykonaných kontrolách očkovania bolo zistené, že všetci pediatri si objednávajú a vyberajú vakcíny v lekárňach po dohode s lekárnikmi sami (lekár, zdravotná sestra, nikdy nie rodič detí, resp. niektoré lekárne doručujú

vakcínu priamo do ambulancie). Vakcíny sa do ambulancie prenášajú v termoboxoch a lekári ich majú uskladnené v chladničkách bez výparníkov. Denne vykonávajú monitoring teplôt.

2. Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2022

Udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania.

Aktívna činnosť „Poradní očkovania“.

Časové obdobie
priebežne

3. Viacúčelové imunologické prehľady v SR

V roku 2018 boli realizované viacúčelové imunologické prehľady v SR. Poskytli dôležité informácie overujúce účinnosť realizovaného očkovania a dynamiku hladín protilátok proti jednotlivým infekčným agens vo všetkých vekových kategóriách.

Časové obdobie
1. 1. 2022 – 31. 12. 2022

Realizačné výstupy
výsledky budú slúžiť ako podklad pre monitorovanie kolektívnej imunity

Časové obdobie
priebežne

Vyhodnotenie za rok 2022

Imunologický prehľad, ktorý bol vykonaný v roku 2018 bol zameraný na tieto ochorenia: osýpky, mumps, ružienka, vírusové hepatitídy A, B a C. Cieľom imunologického prehľadu bolo získať obraz o dynamike protilátok a urobiť odhad záťaže ochorení preventabilných očkovaním.

V rámci okresu Vranov nad Topľou nebol za rok 2022 robený imunologický prehľad zameraný na ochorenia uvedené vyššie.

4. Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)

Úloha:

- vykonávanie monitoringu ochorení preventabilných očkovaním,
- zabezpečenie vzdelávania a doškoľovania zdravotníckeho personálu v otázkach vakcinácie s dôrazom na vzdelávanie rodičov v prevencii antivakcinačných aktivít.

Časové obdobie
priebežne

Vyhodnotenie za rok 2022

Ochorenia preventabilné očkovaním

Za sledované obdobie 1.1.2022 – 31.12.2022 bolo v našom okrese zaznamenané jedno ochorenie preventabilné očkovaním. Išlo o ochorenie **Divý kašeľ vyvolaný *Bordetella pertussis* A37.0** – u 77 ročnej ženy. V klinickom obraze dominoval dlhotrvajúci dusivý kašeľ, obojstranný infiltratívny zápal pľúc s bakteriálnou superinfekciou. Ochorenie bolo potvrdené na základe klinických príznakov a laboratórnych výsledkov - odobraté sérum s pozitívnym výsledkom na anti *B. pertussis* protilátky - IgA, IgG. Vakcinácia nebola v prípade tejto ženy vykonaná, keďže je narodená v roku 1944 a povinné očkovanie na toto ochorenie bolo až od roku 1953.

5. Manažment očkovania

Úlohy

- a) zabezpečenie kontroly vykonávania očkovania, dodržiavania termínov očkovania podľa očkovacieho kalendára s vypracovaním záznamu o očkovaní,
- b) zabezpečenie mesačnej kontroly očkovania formou písomných, resp. e-mailových oznamovaní počtu zaočkovaných osôb na jednotlivých zdravotných obvodoch a ich pravidelnom vyhodnocovaní,
- c) v prípade zistenia nedostatkov v očkovaní zabezpečiť ich promptné odstránenie.

Časové obdobie

priebežne

Vyhodnotenie za rok 2022

Plní sa priebežne. Lekári vykonávajúci vakcináciu zasielajú mesačné vyhodnotenie vakcinačných aktivít.

6. Kontrola očkovania v SR:

- a) vykonať kontrolu očkovania v ročníkoch narodenia určených ÚVZ SR k stanovenému termínu
- b) vyhodnotiť očkovanie a v prípade zistenia nedostatkov ich vyrieši s kompetentnými orgánmi

Časové obdobie

september – október 2022

Vyhodnotenie za rok 2022

V mesiaci október bola vykonaná kontrola očkovania podľa stavu k 31.8.2022, osobnou návštevou vo všetkých 16 - tich pediatrických ambulanciách. Celookresné výsledky zaočkovanosti sa pohybovali od 92,19% do 95,79%.

r. nar. 2020 - 93,96% (DTaP-VHB-HIB-IPV), (Infanrix Hexa - 43,65%, Hexacima – 50,31%)

r. nar. 2020 - 98,2% (PCV), (PCV 10 Synflorix – 25,35%, PCV 13 Prevenar – 72,9%)

r. nar. 2015 - 95,8% (DTaP-IPV)

r. nar. 2008 - 93,85% (dTAP- IPV)

r. nar. 2020 - 92,19% (MMR), (PRIORIX – 71%, M-M-RVAXPRO – 21,1%)

r. nar. 2019 - 95,79% (MMR), (PRIORIX – 92,32%, M-M-RVAXPRO – 3,47%)

r. nar. 2010 - 94,22% (MMR), (PRIORIX - 86,9%, M-M-RVAXPRO – 7,2%)

r. nar. 2009 - 95,7% (MMR), (PRIORIX – 80,6%, M-M-RVAXPRO – 15,1%)

r. nar. 2020 - 0 (VHB + HBIG - deti HBsAg pozit matiek)

r. nar. 2021 - 1 (VHB + HBIG - deti HBsAg pozit matiek)

dialýza - pacienti zaradení do programu – 100% (VHB)

pacienti v príprave – 100% (VHB)

- vybrané skupiny osôb vystavené riziku nákazy VHB – novozistené osoby – 0, z toho počet zaočkovaných 0

r. nar., 2020 – 66,2%, 2019 – 43,8% (odporúčané očkovanie proti vírusovej hepatitíde A u detí vo veku dvoch rokov, žijúcich v miestach s nízkym sociálno - hygienickým štandardom, bez prístupu k pitnej vode, bez odkanalizovania odpadových vôd alebo s nízkym štandardom bývania k 31.8.2022 v SR)

- odporúčané očkovaní alebo očkovaní na žiadosť rodičov detí do 15 rokov života – zaočkovaných 1581 detí

- očkovaní proti chrípke a proti invazívnym pneumokokovým nákazám (IPN) u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb – 0,0%, proti chrípke – 80,4%, proti Covid-19 – 67,3%.

Nadálej pretrváva problém s účasťou predvolaných osôb na očkovanie. Problém prevažuje u detí, ktoré žijú v nízkom hygienickom štandarde bývania, ktorých pediatri zvládajú len vďaka svojej vytrvalosti a v opakovanom predvolávaní detí na očkovanie. V obvodoch, v ktorých sú zriadené komunitné centrá, terénni pracovníci spolupracujú s lekármi a napomáhajú im s účasťou pacientov na očkovaní. Aj v tomto roku odporúčame zainteresovať do zdravotnej výchovy v otázkach vakcinológie rodičov detí, ktoré žijú v nízkom hygienickom štandarde bývania a tiež pracovníkov komunitných centier, terénnych pracovníkov a pracovníkov zdravotnej osvetly.

Aby mohli pediatri úspešne vykonať očkovanie, mali by úzko spolupracovať s obecnými úradmi, odbormi sociálnych vecí a rodiny, ktoré sa tam, kde spolupráca je na dobrej úrovni, preukázali ako veľmi prospešné.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

- 1.znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života;
- 2.skvalitnenie surveillance prenosných ochorení;
- 3.edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení;

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Etapy riešenia

1. Zlepšenie laboratórnej spolupráce:

- udržiavať spoluprácu s OKM, ktorá je v súčasnosti na dobrej úrovni a spolupracovať aj s ďalšími laboratóriami OKM, ktoré vykonávajú vyšetrenia pre lekárov okresu Vranov nad Topľou

Časové obdobie priebežne

Vyhodnotenie za rok 2022

Od decembra 2011 vykonáva mikrobiologické vyšetrenia pre okres Vranov nad Topľou laboratórium ALPHA Medical Stropkov, ktoré od februára 2021 zmenilo formálny obchodný názov na Unilabs Slovensko, s.r.o. a HPL s.r.o. Prešov. Spolupráca s nimi je na veľmi dobrej úrovni. Pozitívne výsledky sú hlásené elektronicky v programe EPIS ihneď po diagnostikovaní etiologického agens. HPL s.r.o. Prešov pozitívne výsledky zaznamenáva v programe EPIS. Od roku 2016 je dobrá spolupráca aj s laboratóriom – Synlab Slovakia s.r.o., Košice, ktorý nám pozitívne výsledky hlási telefonicky alebo prostredníctvom Slovenskej pošty.

2. Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

- úzkou spoluprácou s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu, pohlavné prenosné ochorenia a laboratóriami, ktoré zabezpečujú laboratórnu diagnostiku;
- zavedenie elektronického hlásenia prenosných ochorení terénymi lekármi;
- propagovaním využívania on-line hlásenia prostredníctvom internetu do systému EPIS

Časové obdobie priebežne

Vyhodnotenie za rok 2022

Hlásenie prenosných ochorení je na dobrej úrovni. Pozitívne výsledky z OKM sú hlásené okamžite elektronicky a následne aj písomnou formou na RÚVZ. Hlásenie prenosných ochorení e-mailovou poštou využívajú prevažne lôžkové oddelenia Vranovskej nemocnice, a. s. Všeobecní lekári pre deti a dorast a všeobecní lekári pre dospelých zasielajú hlásenia prevažne písomne formou tlačенých hláseniiek a postupne aj telefonicky a e-mailovou poštou. Už štyria všeobecní lekári pre deti a dorast a jeden všeobecný lekár pre dospelých využívajú on-line hlásenie prostredníctvom internetu do systému EPIS a ďalší štyria prejavili záujem o on-line hlásenie a telefonicky sa informovali.

3. Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení:

- vykonávať kvalitný monitoring v rámci surveillance nových alebo „staronových“ infekčných ochorení, ktoré vznikajú vplyvom ekosystémového narušenia,
- spolupracovať so SLS pri Vranovskej nemocnici, a.s. pri priebežnom vzdelávaní a doškoloňovaní zdravotníckeho personálu,
- zabezpečiť veľmi úzku spoluprácu s mikrobiológmi, infektológmi a lekármi primárneho kontaktu pri zistení nových patogénov, známych chorobách, pri ktorých sa zistili noví pôvodcovia, alebo došlo u nich k vývojovým zmenám, pri znovu objavení sa starých patogénov a pod.

Časové obdobie
priebežne

Vyhodnotenie za rok 2022

Plní sa priebežne; „staronové“ ochorenia v uplynulom roku 2022 neboli hlásené.

4. Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov

Skvalitnenie dohľadu nad utečeneckými tábormi a strediskami, zrýchlenie prijímania preventívnych a represívnych opatrení vrátane očkovania v úzkej spolupráci s MV SR.

Časové obdobie
priebežne

Vyhodnotenie za rok 2022

V okrese Vranov nad Topľou nie je utečenecký tábor ani stredisko príst'ahovalcov.

5. Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

- cestou regionálnych médií sprostredkovať širokej verejnosti všetky základné informácie o prenosných ochoreniach, ich výskyte v SR, o možnostiach ich predchádzania, o očkovaní a ďalších preventívnych opatreniach. Upozorniť na vstupný portál programu EPIS ako nového zdroja informácií o prenosných ochoreniach.

Časové obdobie
priebežne

Vyhodnotenie za rok 2022

Na webovej stránke RÚVZ sú uverejňované informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii, podľa epidemiologickej naliehavosti. Veľmi dobrá je spolupráca s miestnymi novinami „Vranovské novinky“, ktoré uverejňujú aktuálnu situáciu vo výskyte prenosných ochorení, prípadne aj ďalšie informácie o prenosných ochoreniach a ochrane proti ich šíreniu (COVID-19, chrípka, ochorenia ovplyvniteľné očkovaním, alimentárne nákazy a pod).

Realizačné výstupy

- analýza prenosných ochorení za rok **2022**,
- porovnanie výskytu prenosných ochorení v **roku 2022** s výskytom v roku **2021** a za posledných 5 rokov, dlhodobé trendy,
- skvalitnenie surveillance prenosných ochorení zabezpečením:
 - včasnosti a vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov,
 - včasnosti a vysokej kvality hlásenia prenosných ochorení na všetkých úrovniach,
 - vysokej kvality monitorovania a kontroly prenosných ochorení,
 - monitorovania rezistencie mikroorganizmov na ATB,
 - hlásenie vybraných prenosných ochorení do medzinárodných sietí podľa požiadaviek ECDC a WHO,

- zvýšením informovanosti zlepšiť a skvalitniť „individuálnu“ prevenciu obyvateľov v oblasti prenosných ochorení a tým zvýšiť ich schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami,
- pripraviť postupy pre možný zános a šírenie sa „staronových“ prenosných ochorení (morbilli, parotitída, rubeola) v dôsledku poklesu úrovne kolektívnej imunity frekventovaným odmietaním očkovania MMR.

Vyhodnotenie za rok 2022

V rámci nášho okresu bol zaznamenaný klesajúci trend výskytu v určitých skupinách prenosných ochorení za posledný rok v porovnaní za sledované obdobie 5 rokov. V roku 2022 bol pozorovaný vzostup hlavne v prípade skupiny ochorenia A08 – Vírusové črevné infekcie. Trendy vývoja prenosných ochorení za rok 2022 boli ešte stále ovplyvnené doznievajúcou pandemickou situáciou COVID-19, ktorá trvá od marca 2020 na území Slovenskej republiky. Ide hlavne o ochorenie skupiny J10 – Chrípka, kde boli zaznamenané tri prípady v porovnaní za sledované obdobie 5 rokov. Pri tejto diagnóze došlo aj ku preklasifikovaniu a zmene hlásenia v IS EPIS.

Tab. č. 1 Počet hlásených prenosných ochorení za rok 2022 a porovnanie za rok 2021

Prenosné ochorenie	rok 2022	rok 2021
A01.2 – Paratýfus B	0	0
A02 - Salmonelózy	65	79
A03 - Šigelózy	6	8
A04 – Iné bakteriálne črevné infekcie	189	245
A05 – Iné bakteriálne otravy	0	0
A08 – Vírusové črevné infekcie	147	79
A09 – Hnačky pravdepodobne infekčného pôvodu	0	0
A27 – Leptospiróza	0	0
A32 - Listerióza	0	0
A35 - Tetanus	0	0
A36.3 - Záškrt	0	1
A37 - Pertussis	1	0
A38 – Šarlach a streptokoková angína	0	0
A39 – Meningokoková infekcia	1	0
A48.1 – Legionárska choroba	0	0
A51 – Včasný syfilis	0	0
A52 – Neskorý syfilis	0	0
A53 – Nešpecifikovaný syfilis	2	0
A69.2 – Lymeská choroba	1	4
A87 – Vírusová meningitída	1	0
B01- Ovčie kiahne	28	39
B02 – Herpes zoster	22	57
B05 - Osýpky	0	0
B06 - Ružienka	0	0
B15 - VHA	0	0
B16.9 - VHB	0	1
B18.1 – Chronická VHB	0	1
B18.2 – Chronická VHC	0	0
B26 - Parotitída	0	1
B58 - Toxoplazmóza	1	1
B86 - Svrab	27	62
G00 – Bakteriálny zápal mozgu	0	0
G61 – Zápalová polyneuropatia	3	0
J10 - Chrípka	3	0
Z20.3 - Pohryznutia	0	1
U07.1 – COVID-19 potvrdený PCR	13 035	14 519
Spolu	13532	15098

Tab. č. 2 Počet hlásených prenosných ochorení za posledných 5 rokov

Prenosné ochorenie	2022	2021	2020	2019	2018
A01.2 – Paratýfus B	0	0	0	0	0
A02 - Salmonelózy	65	79	76	80	106
A03 - Šigelózy	6	8	7	4	9
A04 – Iné bakteriálne črevné infekcie	189	245	123	163	141
A05 – Iné bakteriálne otravy	0	0	0	0	0
A08 – Vírusové črevné infekcie	147	79	77	133	135
A09 – Hnačky pravdepodobne infekčného pôvodu	0	0	1	12	48
A27 – Leptospiroza	0	0	0	0	1
A32 - Listeriôza	0	0	0	0	0
A35 - Tetanus	0	0	0	0	0
A36 - Záškrt	0	1	0	0	0
A37 - Pertussis	1	0	17	6	1
A38 – Šarlach a streptokoková angína	0	0	0	0	0
A39 – Meningokoková infekcia	1	0	0	0	0
A48.1 – Legionárska choroba	0	0	2	0	0
A51 – Včasný syfilis	0	0	2	1	2
A52 – Neskorý syfilis	0	0	0	0	0
A53 – Nešpecifikovaný syfilis	2	0	0	0	2
A69.2 – Lymeská choroba	1	4	9	11	15
A87 – Vírusová meningitída	1	0	0	0	0
B01- Ovčie kiahne	28	39	104	460	413
B02 – Herpes zoster	22	57	59	82	74
B05 - Osýpky	0	0	0	141	1
B06 - Ružienka	0	0	0	0	0
B15 - VHA	0	0	1	0	0
B16 - VHB	0	1	1	0	0
B18.1 – Chronická VHB	0	1	0	0	2
B18.2 – Chronická VHC	0	0	4	1	2
B26 - Parotitída	0	1	0	0	0
B58 - Toxoplazmóza	1	1	0	1	2
B86 - Svrab	27	62	71	101	64
G00 – Bakteriálny zápal mozgu	0	0	0	0	0
G61 – Zápalová polyneuropatia	3	0	0	0	0
J10 - Chrípka	3	0	21 690	30 839	31 309
Z20.3 - Pohryznutia	0	1	2	1	4
U07.1 – COVID-19 potvrdený PCR	13 035	14 519	2662	0	0

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ,
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
4. návrh registra očkovaných osôb.

Etapy riešenia

1. Skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť

- propagácia využívania on-line hlásenia všeobecných lekárov pre deti, dorast a dospelých,
- rozširovanie on-line hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie, rozširovanie spektra laboratórnych výsledkov.

Zodpovední

ÚVZ SR, RÚVZ Banská Bystrica, pracovná skupina pre EPIS

Spolupracujú

všetky RÚVZ v SR

2. Kontrola kvality údajov v EPISe

Zodpovední

určené pracovné skupiny

Spolupracujú

všetky RÚVZ v SR

Časové obdobie

priebežne

3. Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ

Zodpovedné osoby za vybrané nákazy pripravili zoznam položiek povinne hlásených do sietí, ktoré boli zohľadnené pri tvorbe programu. Tieto je potrebné ďalej aktívne sledovať, reagovať na nové požiadavky a tieto implementovať do položiek programu EPIS.

Časové obdobie

priebežne

4. Manažment epidémií

Manažujú sa epidémie nadregionálneho rozsahu s pridelovaním jedného hesla, ku ktorému sa priradujú príslušné prípady z iných regiónov.

Za pridelovanie kódov epidémií zodpovedá ÚVZ SR.

Časové obdobie

Priebežne

5. Manažment kontaktov a ohnisk

Dokumentujú sa všetky druhy protiepidemických opatrení pre pacienta, kontakty a ohnisko. Údaje slúžia pre posúdenie objemu práce v ohnisku/ohniskách, ako aj pre zadministrovanie opatrení.

Časové obdobie

priebežne

6. Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY- „The Epidemiological Surveillance System“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC

Časové obdobie

priebežne

Vyhodnotenie za rok 2022

Počet spracovaných a do systému vložených prípadov:	13832
Z toho počet uzavretých	12258
Nepotvrdené	59
Počet spracovaných ohnisk	13662
Počet chránených kontaktov očkovaním, aktívne, pasívne	2
Opatrenia prijaté rozhodnutím	20
Počet opatrení vydaných na predchádzanie NN	1180

Úlohy sa plnia každodenne vkladaním hlásených ochorení do EPIS, ich mesačnou analýzou, ako podklad pre mesačné správy, systémom rýchleho varovania podľa aktuálnej situácie.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Gestor

RÚVZ so sídlom v Trenčíne a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach
2. rozšírenie incidenčného a prevalenčného sledovania NN podľa štandardných protokolov ECDC na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti

3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN
4. získanie údajov jednotnou metodikou v rámci krajín EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc
5. posilnenie edukácie epidemiológov a klinických zdravotníckych pracovníkov v problematike surveillance nozokomiálnych nákaz, v oblasti intervenčnej epidemiológie pri výskyte NN vyvolaných závažnými nemocničnými patogénmi.

Etapy riešenia

1. Surveillance vybraných nemocničných nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti a infekcií v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC

Sledovanie infekcií akvizovaných na jednotkách intenzívnej starostlivosti programom HELICS sa v SR vykonáva od roku 2005. Pacienti hospitalizovaní na JIS sú špecifickou cieľovou skupinou pacientov s vysokým rizikom morbiditu a letality asociovanej s nemocničnými nákazami. V súčasnosti sú zbierané údaje zo zapojených pracovísk na základe protokolu ECDC, ktorý nadväzuje na program HELICS. V rámci sledovania sa zisťuje incidencia vybraných nákaz (pneumónií, infekcií krvného riečiska a infekcií močového traktu). Zozbierané údaje zaslané národnému koordinátorovi sú následne transportované do systému TESSY.

Infekcie v mieste chirurgického výkonu sú ďalším dôležitým cieľom pri surveillance nemocničných nákaz. V roku 2011 bol začatý zber údajov na niektorých chirurgických pracoviskách na základe protokolu ECDC vychádzajúce z programu HELICS.

Časové obdobie: priebežne (zapojenie ďalších nemocníc do programu HELICS).

2. Európska surveillance infekcií vyvolaných *Clostridium difficile* podľa protokolu ECDC

Európske centrum pre prevenciu a kontrolu infekcií (ECDC) vyzvalo Slovenskú republiku k začatiu Surveillance infekcií spôsobených *Clostridium difficile* (CDI). Táto surveillance bola realizovaná v období október – december 2016 prostredníctvom Epidemiologického informačného systému (EPIS). Surveillance CDI je v súlade s Odporúčaním Rady 2009 / C 151/01 z 9. júna 2009 o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií spojených so zdravotnou starostlivosťou. Vzhľadom na možnosť vkladania údajov podľa protokolu ECDC do EPIS sa bude vykonávať kontinuálna surveillance incidencie CDI prostredníctvom EPIS trvale. V roku 2022 sa bude snaha podľa aktuálnej epidemiologickej situácie vykonávať druhú etapu incidenčného sledovania v rámci Surveillance infekcií spôsobených CD v mesiacoch október- december 2022.

Realizácia incidenčného sledovania CDI-II etapa

Termín: október- december 2022

Zodpovedný: RÚVZ v Trenčíne a všetky RÚVZ v SR

Realizačné výstupy: analýza výskytu CDI na Slovensku a porovnanie výskytu s inými členskými štátmi, následná spätná väzba pre lôžkové zdravotnícke zariadenia na zvýšenie bezpečnosti pacientov.

3. Bodové prevalenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz a spotreby antibiotík v európskych nemocniciach (BPS)

Rok 2022 bude zameraný na prípravu výkonu BPS – III, ktorá by mala byť realizovaná v SR v 1. polroku 2023, podľa revidovaného protokolu ECDC (doplnenie sa týka najmä nozokomiálneho prenosu COVID-19) v súlade s Odporúčaním Rady 2009 / C 151/01 z 9. júna 2009 o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií spojených so zdravotnou starostlivosťou.

- Účasť na prípravných školeniach organizovaných on-line z ECDC, preklad protokolov, príprava školení v SR.

Termín

priebežne

Vyhodnotenie za rok 2022

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou - Oddelenie epidemiológie sa v roku 2017 zapojilo do projektu BPS II a zozbieralo potrebné údaje z Vranovskej nemocnice a. s. V tomto sledovaní sa zbierali a analyzovali dáta o NN a o užívaní antibiotík, zvýšila sa efektívnosť sledovania a tiež podpora spolupráce medzi epidemiológmi a vedením nemocníc. V roku 2019 boli publikované výsledky. Za rok 2022 sa zber dát o NN a o užívaní antibiotík z Vranovskej nemocnice a. s. na Oddelení epidemiológie nerealizoval.

4. Realizácia kampane Clean care is save care

RÚVZ sa zapoja do kampane WHO : „Clean care is save care“.

- február – apríl – príprava vzorových materiálov pre realizáciu kampane – zabezpečí RÚVZ so sídlom v Trenčíne
- máj - vlastná realizácia projektu na všetkých RÚVZ v SR – vykonajú všetky RÚVZ v SR
- jún - vyhodnotenie realizovanej kampane – vykonajú všetky RÚVZ v SR
- júl – spracovanie a vyhodnotenie za všetky RÚVZ v SR na RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Vyhodnotenie za rok 2022

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou z dôvodu doznievajúcej pandemickej situácie (COVID-19) na území Slovenskej republiky od marca 2020 nerealizoval v roku 2022 žiadnu kampaň „Clean care is save care“.

Oddelenie epidemiológie odobralo dňa 05. 05. 2022 stery z rúk zdravotníckeho personálu Vranovskej nemocnice, a. s., v rámci „Svetového dňa hygieny rúk“, ktorý pripadá na 5. mája daného roku. Boli vykonávané kontroly dezinfekcie rúk a dodržiavanie vyhlášky MZ SR č.192 z roku 2015, ktorou sa zakazuje nosenie dlhých gélových alebo umelých nechťov, prsteňov, rôznych ozdôb u zdravotníckych pracovníkov. Išlo o 20 sterov z rúk: 5 lekárom, 9 zdravotným sestrám, 2 sanitárkam, 1 laborantovi, 2 rádiologickým technikom a 1 asistentovi. V 27 steroch bola zistená kontaminácia bežnou mikroflórou prostredia a v 3 steroch bola zistená kontaminácia potenciónnym patogénnym kmeňom *Staphylococcus aureus*.

V spolupráci s nemocničnou hygieničkou Vranovskej nemocnice, a. s. bol pripravený informačný panel s letákmi, ktoré informovali o správnom postupe dezinfekcie rúk. Návštevníci nemocnice si mohli prakticky vyskúšať správny postup pri dezinfekcii rúk a následne si jej účinnosť overiť pod špeciálnou UV lampou.

Taktiež aj v budove RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou bol vytvorený náučný panel.

5. Implementácia moderných foriem vzdelávania epidemiológov a cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

V rámci postgraduálneho doškolovania zdravotníckych pracovníkov spolupracovať so SZU, lekárskymi fakultami a univerzitami vychovávajúcimi odborníkov vo verejnom zdravotníctve v implementácii moderných foriem vzdelávania v oblasti prevencie nozokomiálnych nákaz v kontexte odporúčania Rady z 9. júla 2009 o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií spojených so zdravotnou starostlivosťou č. 2009/C 151/01.

Časové obdobie
priebežne

Realizačné výstupy RÚVZ Vranov n/T

- vykonať analýzu výskytu nozokomiálnych nákaz (NN) za **rok 2022**
- porovnať výskyt NN v **roku 2022** s výskytom v **roku 2021** a za posledných 5 rokov
- skvalitniť surveillance a kontroly NN zabezpečením:
 - vykonaním incidenčných a prevalenčných štúdií výskytu nemocničných nákaz, analýzou najrizikovejších faktorov ich vzniku, publikáciou ich výsledkov pre odbornú zdravotnícku verejnosť (podľa usmernení z ECDC)
 - realizáciou aktivít na podporu zlepšenia compliance v hygiene rúk zdravotníckych pracovníkov
 - vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov, vysokej kvality monitorovania a kontroly nozokomiálnych nákaz,
 - sledovať kolonizáciu/infekciu pacientov závažnými nemocničnými patogénmi (hlavne MRSA, VRE, *C. difficile*, CPE), navrhovať a kontrolovať protiepidemické opatrenia na zamedzenie ich šírenia v prostredí ZZ a následného prenosu do komunitného prostredia.

Časové obdobie
priebežne

Vyhodnotenie za rok 2022

V rámci nášho okresu bol zaznamenaný narastajúci trend výskytu a hlásenia nozokomiálnych nákaz (ďalej ako NN) za posledný rok 2022 v porovnaní za sledované obdobie 5 rokov. Trendy vývoja respektíve hlásenia NN nemocnicami za posledné roky sú značne ovplyvnené novými poznatkami v problematike NN v nemocniciach na území Slovenskej republiky, ako aj v okolitých štátoch. Taktiež aj spolupráca RÚVZ a samotná práca nemocničného epidemiológa prispieva ku narastajúcemu trendu hlásenia NN v nemocnici v našom okrese.

Vyhodnotenie za rok 2022

Kontrola sterility:

Sterilné predmety	270
Stery z prostredia	320
Dezinfekčné roztoky	29
Kontrola HS	14
Kontrola AUT.	12
Čistené vody	0

Tab. č. 3 Počet hlásených nozokomiálnych nákaz za rok 2022 a porovnanie za rok 2021

Oddelenie	rok 2022	rok 2021
OAIMS	28	35
Všeobecnej a úrazovej chirurgie	28	8
Doliečovacie	34	25
Neonatologické	0	0
FBLR	13	1
Gyn.- pôrodnice	5	3
Neurologické	18	6
Pediatrické	16	3
Vnútorného lekárstva	65	88
Obvodné územné ambulancie	0	0
Dialyzačné centrum	0	1
Iné zdrav. zariadenia (+ DSS)	0	0
Spolu	207	170

Tab. č. 4 Počet hlásených nozokomiálnych nákaz za posledných 5 rokov

Oddelenie	rok 2022	rok 2021	rok 2020	rok 2019	rok 2018
OAIMS	28	35	19	35	22
Všeobecnej a úrazovej chirurgie	28	8	11	17	14
Doliečovacie	34	25	18	26	25
Neonatologické	0	0	0	0	0
FBLR	13	1	1	12	0
Gyn.- pôrodnice	5	3	4	5	1
Neurologické	18	6	5	23	21
Pediatrické	16	3	6	13	2
Vnútorného lekárstva	65	88	47	25	38
Obvodné územné ambulancie	0	0	0	0	0
Dialyzačné centrum	0	1	0	4	0
Iné zdrav. zariadenia (+ DSS)	0	0	0	0	44
Spolu	207	170	111	160	167

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v SR

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu;

4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a ďalšie vysoko nebezpečné nákazy (Ebola, MERSCoV, vtáčia chrípka, SARS, importy osýpok, iné epidemiologicky závažné ochorenia prenášané článkonožcami, atď.).
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

Etapy riešenia

1. *Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo*

Príprava plánov, rozvoj stratégií a postupov pre stanovenie, testovanie, hodnotenie a revidovanie nepredvídaných udalostí na národnej úrovni, krajských, okresných a miestnych úrovniach, a ich súčinnosť v rámci našej krajiny, ale i medzi členskými štátmi EÚ. Tieto úlohy zabezpečujúce vysokú ochranu zdravia obyvateľov je možné plniť len v prípade monitoringu, zabezpečenia včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a pri získavaní a využívaní spoľahlivých informácií.

2. *Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)*

Realizačné výstupy

- posilnenie všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva v SR na krízové situácie,
- zlepšenie stratégie krízovej komunikácie,
- zabezpečovanie Systému včasného varovania a reakcie (Early Warning and Response – System – EWRS) v SR
- pravidelné školenie epidemiológov pri potencionálnom ohrození verejného zdravia
- biologickými faktormi (podozrivé látky) v otázkach indikovania adekvátnych protiepidemických opatrení a nutnosti laboratórneho vyšetrenia nálezov pri
- mimoriadnej situácii, ku ktorej je prizvaný IZS za účelom rýchlej koordinovanej reakcie,
- priebežne aktualizovať postupy HH SR pre realizáciu opatrení pri výskyte vysokonebezpečných nákaz,
- príprava koordinovaného postupu v prípade mimoriadnej epidemiologickej situácie,
- priebežná aktualizácia členov a kontaktných údajov v protiepidemických komisiách,
- účasť na medzinárodných školeniach a cvičeniach zameraných na závažné cezhraničné ohrozenia zdravia.

Vyhodnotenie za rok 2022

Z dôvodu doznievajúcej pandemickej situácie (COVID-19) na území Slovenskej republiky od marca 2020 sa zamestnankyne RUVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou na Oddelení epidemiológie v roku 2022 zúčastnili iba on-line webexov s tematikou „Sentineloví lekári“ a on-line „Zahraničná stáž – Brusel (dištančná forma).

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Gestor

ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Etapy riešenia

I. etapa

Organizačné zabezpečenie. Príprava harmonogramu odberov.

Časové obdobie

január 2022 – február 2022

II. etapa

Vykonanie odberov v niekoľkých lokalitách spádového územia každého z troch virologických laboratórií regionálnych úradov verejného zdravotníctva. Odbery sa vykonajú každý druhý mesiac podľa platných pokynov hlavného hygienika Slovenskej republiky vypracovaných NRC ÚVZ SR. Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov a iných enterovírusov v odpadových vodách a zasielanie izolovaných kmeňov do Regionálneho referenčného laboratória v Helsinkách.

Časové obdobie

marec 2022 – február 2022

III. etapa

Vyhodnotenie výsledkov za rok **2022** a ich porovnanie s predchádzajúcim obdobím.

Realizačné výstupy

1. Udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR.
2. Vyhlásenie globálnej eradikácie.
3. Eradikácia umožní v budúcnosti zrušiť pravidelné povinné očkovanie a finančné prostriedky posunúť na iné očkovania.

Vyhodnotenie za rok 2022

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou plní úlohu – odoberá vzorky odpadových vôd na zistenie cirkulácie vírusu poliomyelitídy podľa harmonogramu, ktorý spracoval RÚVZ Košice (odber bol vykonaný 6x). Vyšetrenie na Poliovírusy a iné enterálne vírusy bolo v jednom prípade pozitívne. Jednalo sa o vzorku odpadovej vody (ČOV) odobratej dňa 07. 09. 2022. Ochorenie na poliomyelitídu nebolo zaznamenané.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

HIV/AIDS je vážnym zdravotníckym a celospoločenským problémom. Narastajúci počet osôb s HIV/AIDS a nevyliciteľnosť tohto ochorenia zdôrazňujú skutočnosť, že prevencia je najúčinnjším prostriedkom v zabránení šírenia HIV/AIDS v populácii. Základným cieľom Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike je obmedzovať šírenie vírusu HIV v SR a zmierňovať dopady nákazy HIV a AIDS v tých častiach spoločnosti, ktorých sa to najviac dotýka. Národný program je zameraný na celú populáciu SR s dôrazom na ohrozené skupiny obyvateľstva, medzi ktoré patria aj mladí ľudia. Dôslednou realizáciou vzdelávacích aktivít v rámci plnenia úlohy očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí v možných rizikových situáciách.

Etapy riešenia

I. etapa: marec – november r. 2022: realizácia preventívno – edukačných aktivít na všetkých RÚVZ v Slovenskej republike. Aktualizovať Národný program prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike na ďalšie roky, národný program bude súčasťou Národného plánu kontroly infekčných ochorení v SR.

Realizácia:

II. etapa: december r. 2022: spracovanie, vyhodnotenie a zaslanie výsledkov (počet a typ aktivít, počet edukovaných osôb atď.) uskutočnených edukačných aktivít.

III. etapa – vyhodnotenie výsledkov edukačných aktivít realizovaných v rámci plnenia úlohy v roku 2022 – vykoná ÚVZ SR.

Priebežne: Vykonávať vyšetrowanie anti – HIV protilátok prostredníctvom Poradní pre problematiku HIV/AIDS pri vybraných regionálnych úradoch verejného zdravotníctva v Slovenskej republike.

Realizovať poradenstvo v Poradniach pre problematiku HIV/AIDS pri vybraných regionálnych úradoch verejného zdravotníctva v SR: osobné, telefonické, emailové poradenstvo a anonymný bezplatný odber.

Realizačné výstupy Zvýšiť úroveň informovanosti a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Termín ukončenia: December 2022

Vyhodnotenie za rok 2022

Činnosť liniek pomoci AIDS – linka pomoci bola zriadená na RÚVZ pred 13 rokmi. Bola využívaná veľmi sporadicky. Posledné hovory boli na linku pomoci zaznamenané od 10 klientov – študentov (po prednáškach na stredných školách). V roku 2021 na RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou došlo ku ukončeniu činnosti linky pomoci AIDS.

Aktivity k svetovému dňu boja proti AIDS

- v budove RÚVZ VT bol zriadený náučno-výchovný panel venovaný AIDS/ HIV.
- prednáška a beseda: v roku 2022 boli realizované prednášky a besedy na 3 stredných odborných školách a 1 základnej škole, v rámci „Svetového dňa boja proti AIDS“:
 - Stredná odborná škola A. Dubčeka Vranov nad Topľou (29 žiakov)
 - SOŠ Drevárska, Lúčna 1055, Vranov nad Topľou (93 žiakov)
 - Spojená škola, Čaklov 249, Vranov nad Topľou (38 žiakov)
 - Základná škola Sol' (40 žiakov)

- Sledovanie pohlavných ochorení – spolupracujeme s dermatovenerologickými ambulanciami (v okrese 4) a dermatovenerologickými oddeleniami v SR. V roku 2022 boli hlásené 2 ochorenie na latentný syfilis kože a slizníc – **A53**, 5 gonokokové inf. dolných častí močovopoh. sústavy bez abscesu – **A54.0**, 2 chlamýdiové inf. dolných častí močovopoh. sústavy – **A56.0**, 0 nešpecifikované chlamýdiové inf. močovopohl. sústavy – **A 56.2**, 10 urogenitálnych trichomonáz - **A59.0** a 4 anogenitálnych bradavíc – **A63.0**. V prípade ich výskytu sú protiepidemické opatrenia kontaktov chorých vykonávané lekármi dermatovenerologických ambulancií. V prípade porušenia liečebného režimu pacientmi sa lekári obracajú na RÚVZ so žiadosťou o spoluprácu.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Trnave

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

Posilnenie informovanosti laickej verejnosti o význame očkovania v prevencii závažných prenosných ochorení. Rozšírenie vedomostí o očkovaní ako aj o ochoreniach preventabilných očkovaním u žiakov stredných zdravotníckych škôl. Doplnenie vzdelávacieho programu v rámci predmetu preventívne lekárstvo o aktuálne informácie v oblasti vakcinológie.

Riešenie

Poskytovanie informácií o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách. Realizácia projektu vzdelávania žiakov stredných zdravotníckych škôl v oblasti vakcinológie prebieha podľa individuálnej dohody RÚVZ so SZŠ (v rámci praktických cvičení resp. vyučovacieho procesu), prednostne je zameraná pre študijné odbory zdravotnícky asistent a diplomovaná všeobecná sestra. Výučba je realizovaná formou prednášok a náučných filmov.

Časové obdobie

priebežne

Realizačné výstupy

- zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach praktickou výučbou budúcich sestier na SZŠ a vzdelávaním sestier v rámci SKSaPA,
- obmedzenie antivakcinačných aktivít a zníženie odmietaní očkovania,

- informovanie verejnosti o vakcinologickom poradenstve RÚVZ (gynekolog.- pôrod. oddelenia, čakárne gynekologických ambulancií a čakárne všeobecných lekárov, čakárne všeobecných lekárov pre deti a dorast – podľa tématiky).

Vyhodnotenie za rok 2022

Oddelenie epidemiológie RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou nerealizovalo žiadne aktivity spojené s poradňou očkovania v roku 2022 na školách.

6.9 OPTIMALIZÁCIA VEREJNEJ SPRÁVY V OBLASTI EPIDEMIOLOGIE

Gestor

ÚVZ SR

Spolupracujúce pracovisko

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

Optimalizovať procesy výkonov verejnej správy vo verejnom zdravotníctve v oblasti epidemiológie.

Etapy riešenia

projekt je plánovaný na tri roky, plní sa od roku 2019 a ukončenie je plánované v roku 2022

Realizačné výstupy

Zvýšenie efektivity procesov pri výkone štátneho zdravotného dozoru

Up date informačného systému EPIS.

Vytvorenie funkčného registra očkovaných osôb.

Vyhodnotenie za rok 2022

Od mája 2022 aktívne pracujeme v systéme MIS, kde sa postupne oboznamujeme s postupom práce s týmto systémom. Praktické skúsenosti nám ukázali, ako nám tento nový systém vie uľahčiť prácu, no na druhej strane sa pri práci v tomto novom systéme ukázali aj menšie pripomienky respektíve vylepšenia, ktoré ukázala prax a následne boli aj od komunikované cez nášho interného informatika. Od 01. 04. 2023 by sa mala spustiť nová verzia IS EPIS, prácu v tejto novej verzii si môžeme vyskúšať v skúšobnej prevádzke už aj teraz. Pre zvýšenie efektivity procesov pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ako ŠZD) náš úrad tak ako každý na území Slovenskej republiky dostal od ÚVZSR nootebooky, ktoré budú slúžiť na vykonanie ŠZD v teréne. Budeme pracovať pomocou vopred nastavených ŠZD záznamov rovnakých pre všetky úrady v kraji. Ku dnešnému dňu si ŠZD môžeme taktiež modelovať v rámci skúšobnej prevádzky v novom systéme cez portal.internal.prod.uvzs.sk.

9. PODPORA ZDRAVIA A VÝCHOVA K ZDRAVIU

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN
9.1	ZDRAVOTNÉ UVEDOMENIE A SPRÁVANIE SA OBYVATEĽOV SR	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	rok 2022 a ďalšie roky
9.2	PRIESKUM ZDRAVOTNEJ GRAMOTNOSTI OBYVATEĽOV SR	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	rok 2022 a ďalšie roky
9.3	NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015-2025	MZ SR
	MZ SR, ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	rok 2022 a ďalšie roky
9.3.1	<i>Vyzvi srdce k pohybu – Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie</i>	RÚVZ BB
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	rok 2022
9.4	PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT	MZ SR
	RÚVZ v SR	rok 2022a ďalšie roky
9.5	STRATÉGIA ROZVOJA PORADENSKÝCH CENTIER OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA V SR	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	rok 2022 a ďalšie roky
9.6	NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM NA ROKY 2021-2030	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	rok 2022 a ďalšie roky
9.7	NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA PRE ROKY 2021-2030	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	rok 2022 a ďalšie roky

9.1 ZDRAVOTNÉ UVEDOMENIE A SPRÁVANIE OBYVATEĽOV SR

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

Cieľ

Cieľom prieskumu je sledovať úroveň a vývoj zdravotného uvedomenia a správania sa občanov Slovenskej republiky.

Anotácia

Úrad verejného zdravotníctva SR realizuje pravidelné sledovanie ukazovateľov zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenskej republiky s cieľom zvyšovať informovanosť a zdravotné uvedomenie občanov, navodzovať postupnú zmenu postoja obyvateľov k vlastnému zdraviu, preventívne chrániť ich zdravotný stav, ako aj získavať informácie napríklad o stravovacích zvyklostiach občanov, o intenzite ich pohybovej aktivity a postupne dosahovať znižovanie rizikových faktorov ovplyvňujúcich zdravie.

Realizácia úlohy a výstupy

Výsledky za obdobie 2013, 2016, 2019 budú k dispozícii v publikácii Zdravotné uvedomenie obyvateľov Slovenskej republiky v rokoch 2013-2016 a 2019. V roku 2021 bude prebiehať príprava na ďalší zber údajov.

V roku 2022 RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou vyššie uvedenú úlohu splnil v plnom rozsahu. Oslovených bolo 104 jednotlivých respondentov, rozdelených do skupín podľa veku, pohlavia a miesta bydliska. Získané informácie sa následne zaslali ÚVZ SR.

9.2 PRIESKUM ZDRAVOTNEJ GRAMOTNOSTI OBYVATEĽOV SR

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

Cieľ

Cieľom prieskumu je stanoviť úroveň zdravotnej gramotnosti u obyvateľov SR a zároveň vytvoriť databázu kvalitných medzinárodne porovnateľných údajov slúžiacich pre prípravu empirických podkladov k plánovaniu a výkonu programov a projektov.

Anotácia

Úrad verejného zdravotníctva SR sa stal súčasťou medzinárodnej siete Action Network on Measuring Population and Organizational Health Literacy (M-POHL), ktorá vznikla pod záštitou Svetovej zdravotníckej organizácie v roku 2018 so zámerom zlepšovať úroveň zdravotnej gramotnosti vo svete. Základy siete M-POHL boli postavené na výstupoch z pilotného Európskeho prieskumu zdravotnej gramotnosti HLS-EU (2009-2012).

Slovenská republika zrealizovala prvý prieskum zdravotnej gramotnosti HLS19 v roku 2020 v spolupráci s 20 zapojenými európskymi krajinami. Prieskum sa zameriaval na kognitívne a sociálne zručnosti určujúce motiváciu a schopnosť jednotlivcov získať prístup k informáciám zameraným na zdravotné otázky, porozumieť im a využívať ich spôsobom, ktorý podporuje a udržiava dobré zdravie, a to aj v rámci digitálneho priestoru.

Realizácia úlohy a výstupy

Výsledky prieskumu HLS19 za rok 2020 budú k dispozícii v publikácii HLS19: Európsky prieskum zdravotnej gramotnosti v SR 2019 – 2021.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Gestor

MZ SR, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

MZ SR, ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

Cieľ

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení. Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 bol schválený vládou SR 2. septembra 2015.

Anotácia

Obezita sa stala celosvetovou pandémiou a v súčasnosti sa považuje za hlavnú hrozbu zdravotného problému. Obezita je zodpovedná za 2 – 8 % všetkých výdavkov na zdravotníctvo a 10 – 13 % úmrtí v rôznych častiach európskeho regiónu a počet tých, ktorí sú postihnutí kontinuálne narastá do alarmujúcich rozmerov. Na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 10 z 9. januára 2008 ÚVZ SR vypracoval a dňa 20. decembra 2010 na rokovanie vlády predložil „Správu o plnení Národného programu prevencie obezity v Slovenskej republike za roky 2008 - 2010“. Oblasť realizovaných aktivít: *Spoločná oblasť* (výchova a vzdelávanie, médiá a komunikácia, zdravotníctvo, socioekonomické faktory prostredia), *Pohybová oblasť* (budovanie športovísk, dopravná infraštruktúra), *Výživa* (poľnohospodárska politika, trh a marketingové stratégie).

Etapy riešenia

Priebežne celoročne pokračovať k zlepšeniu zdravotného uvedomenia celej populácie. Aktivity všetkých subjektov sú zamerané na zavedenie systému výchovy na zvýšenie zdravotného povedomia detí a mládeže a zároveň zdravotného povedomia občanov v produktívnom a postproduktívnom veku, na využívanie nástrojov majúcich pozitívny vplyv na zdravý spôsob života, vytvorenie zdravie podporujúcich podmienok pre zamestnancov na monitorovanie výskytu nadváhy.

V rámci plnenia kapitoly výživy sa zdôrazňuje a poukazuje na uskutočnené zmeny výberu v rámci zloženia biologickej hodnoty stravy v zmysle zásad zdravej výživy, zároveň i na zmenu tak výživových návykov u detí a mládeže, ako i populácie v produktívnom veku.

V súčasnosti je plnenie cieľov realizované prostredníctvom programov, projektov, aktivít vo významných dňoch, kampaní, ktoré si realizujú a koordinujú jednotlivé regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike a ďalšie subjekty.

Výstupy

Napĺňanie jednotlivých čiastkových i konečných cieľov s ohľadom na vyššie uvedené si každý subjekt realizuje svojpomocne v rámci dostupných finančných prostriedkov. (Realizovali sa pilotné projekty, tlačové besedy, programy pre deti a adolescentov, či seniorov, svetové dni zdravia, svetové dni pohybu, edukácia na školách, aktívna účasť v aktuálne bežiacich školských programoch.

Napĺňanie cieľov za RÚVZ VT v roku 2022:

Svetový deň zdravia

- RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou sa podieľal na aktívnej spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou vo firme BUKOCEL, a. s., Vranov nad Topľou, kde bolo vyšetrených 42 dospelých osôb. Vyšetrenia sa zamerali na rizikové faktory KVOCH - cholesterol, glukóza, krvný tlak a bioimpedančná analýza ľudského tela.
- RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou sa podieľal na aktívnej spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou vo firme ZEOCEM a.s., Bystré, kde bolo vyšetrených 39 dospelých osôb. Vyšetrenia sa zamerali na rizikové faktory KVOCH - cholesterol, glukóza, krvný tlak a bioimpedančná analýza ľudského tela.
- RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou sa podieľal na aktívnej spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou aj na Mestskom úrade so sídlom vo Vranove nad Topľou, kde bolo vyšetrených 48 dospelých osôb. Vyšetrenia sa zamerali na rizikové faktory KVOCH - cholesterol, glukóza, krvný tlak a bioimpedančná analýza ľudského tela.
- Beseda pre seniorov v Hornozemplínskej knižnici vo Vranove nad Topľou s vyšetrením rizikových faktorov KVOCH - cholesterol, glukóza, krvný tlak, a bioimpedančná analýza ľudského tela.
- Prednáška pre žiakov základnej školy Sačurov – 55 žiakov.
- Obec Komárany - vyšetřovali sa rizikové faktory KVOCH - cholesterol, glukóza, krvný tlak, a tiež výška a váha – 11 dospelých osôb.
- Obec Ďurďoš - vyšetřovali sa rizikové faktory KVOCH - cholesterol, glukóza, krvný tlak, a tiež výška a váha – 10 dospelých osôb.
- Obec Žalobín - vyšetřovali sa rizikové faktory KVOCH - cholesterol, glukóza, krvný tlak, a tiež výška a váha – 15 dospelých osôb.
- RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou realizoval vo firme UNIPLAST MH s.r.o., Vranov nad Topľou. Vyšetřenia sa zamerali na rizikové faktory KVOCH - cholesterol, glukóza, krvný tlak a realizovaná bola bioimpedančná analýza ľudského tela – 18 dospelých osôb.
- Základná škola Bystré - vyšetřovali sa rizikové faktory KVOCH - cholesterol, glukóza, krvný tlak a bioimpedančná analýza ľudského tela – 10 dospelých osôb.

Prednášky a besedy na základných a stredných školách v okrese Vranov nad Topľou so zameraním na jednotlivé nižšie uvedené problematiky:

- Cukor - jed modernej doby a energetické nápoje.
- Prevencia stravovacích porúch u detí a adolescentov.
- Poruchy príjmu potravy.
- Zdravá výživa a racionálne stravovanie.
- Zdravý životný štýl.

9.3.1 Vyzvi srdce k pohybu - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Gestor

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity.

Anotácia úlohy

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a súťaže zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení, propagovanie minimálneho objemu a intenzity pohybovej aktivity, ktoré už môžu byť efektívne pri priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca s cieľom zvýšiť úroveň pohybovej aktivity dospelaj populácie SR aspoň na túto postačujúcu hranicu, vytvoriť u účastníkov súťaže návyk na pravidelnú pohybovú aktivitu.

Analýza údajov z účastníckych listov a výsledkov vyšetrení u účastníkov so záujmom o konzultáciu v „poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity“ metódami bioštatistiky.

Etapy riešenia

Plnenie úlohy bez časového obmedzenia, kampaň bude realizovaná 1x za 2 roky v jarnom období v rozsahu 15 týždňov, spracované a vyhodnotené výsledky pomôžu skvalitniť a modifikovať prístup a metódy v nasledujúcej kampani. V ďalších ročníkoch budeme môcť hodnotiť aj efektivitu u účastníkov opakovane zapojených do kampane. Ďalší ročník kampane prebehne v roku 2021.

Výstup

Rozsiahla zdravotno-výchovná kampaň vo všetkých médiách, motivácia ľudí k pravidelnej pohybovej aktivite, dáta o úrovni pohybovej aktivity vo voľnom čase pred kampanou a počas nej, získané spracovaním účastníckych listov.

Zhodnotenie efektivity - odraz vykonávanej pohybovej aktivity počas kampane na subjektívny pocit zdravia a telesnú hmotnosť účastníkov.

V priebehu roka 2022 RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou uvedenú úlohu neplnil.

9.4 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR (v ktorých územnej pôsobnosti sú rómske osady).

Cieľ

Zabezpečiť dostupnosť aktivít pre obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád zameraných na podporu zdravého životného štýlu

Anotácia

Akčný plán pre oblasť zdravia vychádza predovšetkým zo stratégie, z relevantných národných a medzinárodných strategických dokumentov. Pre oblasť zdravia je zdôraznená potreba zabezpečenia ochrany a dôstojnosti pre najslabšie sociálne skupiny; podpory lepšieho prístupu znevýhodnených komunit k zdravotnej starostlivosti; zabezpečenia dôstojných a spravodlivých podmienok v prístupe zdravotníckych zamestnancov a v dostupnosti poskytovanej zdravotnej starostlivosti; posilnenia výchovy a vzdelávania detí a žiakov k zdravému životnému štýlu

Etapy riešenia

Priebežne

Realizačný výstup

zdravotno-výchovné aktivity zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia segregovaných obyvateľov, separovaných rómskych osád a marginalizovaných komunit

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou spolupracuje s komunitnými zamestnancami jednotlivých obcí.

V roku 2022 boli realizované edukačné aktivity v obciach a na školách s rómskou populáciou na tieto témy:

- Prevencia pohlavne prenosných ochorení.
- Prevencia predčasného sexuálneho života a neželaného tehotenstva.
- Alkohol, fajčenie, návykové látky a drogy.
- Negatíva a škodlivosť fajčenia.
- Alimentárne nákazy, parazity, základné hygienické návyky.

9.5 STRATÉGIA ROZVOJA PORADENSKÝCH CENTIER OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA V SR

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

všetky RÚVZ v SR, ÚVZ SR

Cieľ

Cieľom prípravy Stratégie rozvoja Poradenských centier ochrany a podpory zdravia je vytvorenie podmienok na zlepšovanie kvality a úrovne poskytovaných služieb.

Anotácia

Zámerom PCOPZ je zvyšovanie povedomia a informovanosti o možnostiach prevencie neprenosných chorôb a zvyšovanie zdravotnej gramotnosti jednotlivcov, komunit a obyvateľstva SR. Aktívnym vyhľadávaním a ovplyvňovaním rizikových faktorov zlepšiť zdravotný stav obyvateľov prostredníctvom poradenstva zameraného na pozitívnu zmenu

spôsobu života s využitím vedecky overených poznatkov a metód z oblasti medicíny a verejného zdravotníctva.

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii SR na národnej a regionálnych úrovniach zahŕňa tri kľúčové funkcie verejného zdravotníctva:

1. Systematické a pravidelné monitorovanie zdravotného stavu a potrieb komúnit v oblasti zdravia.
2. Tvorba komplexnej politiky, ktorá je založená na aktuálnych, dostupných znalostiach a reaguje na potreby komúnit v oblasti zdravia.
3. Zabezpečenie zo strany riadiacich orgánov na všetkých úrovniach, že odsúhlasené, vysoko prioritné služby v oblastiach podpory zdravia sa poskytnú a budú dostupné každému členovi komunity kvalifikovanými organizáciami.

Súčasťou je vývoj, testovanie a vyhodnocovanie systémov determinantov a indikátorov zdravia, dotváranie a vylepšovanie programu Test zdravé srdce, vyhodnocovanie efektivity intervencií, tvorba metodík a vzdelávacích programov, budovanie partnerstiev a tvorba koordinačných nástrojov, tvarovanie sociálnych vzťahov, mestského plánovania, dlhodobé spoločenské plánovanie. Významnou stratégiou je spolupráca v rámci rezortu a snaha o zapojenie všetkých zdravotníkov do primárno-preventívnych aktivít, ako aj intersektorálna spolupráca (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a i.).

Výstupy

Výstupom je jednotná stratégia rozvoja PCOPZ. Tá je zložená z čiastkových stratégií rozvoja základného poradenstva t. j. špecializovaných poradní.

V základnej poradni zdravia sa zameriavame na monitoring a evidenciu rizikových faktorov srdcovocievnych a niektorých metabolických ochorení – hypertenzia, nadváha, obezita, hyperglykémia, hypertriacylglycerolémia, hypercholesterolémia. Preventívne vyšetrenia poskytujeme celej dospeljej populácii bez vekového obmedzenia a rajónnej príslušnosti, vždy u osôb bez manifestného ochorenia. Ak sú hodnoty biochemických ukazovateľov KVOCH kritické, klientovi odporúčame zväženie návštevy ambulancie všeobecného lekára alebo iných špecializovaných ambulancií.

Klienti, ktorí majú hraničné a častokrát zvýšené hodnoty hodnoty biochemických ukazovateľov KVOCH oboznámime s možnosťami nefarmakologickej liečby, ďalej s možnosťami úpravy životného štýlu a s prístupom samotného poradenstva. Kladný výsledok práce s takýmito klientmi sa najskôr prejaví s dlhším časovým odstupom, po ktorom odporúčame klientovi návštevu poradne opakovane, aby si absolvoval kontrolné vyšetrenie.

K 31.12.2022 mala poradňa zdravia nasledovnú návštevnosť:

Celkový počet vyšetrení	342 (168 M, 173 Ž)
Počet štandardných vyšetrení	33 (11 M, 22 Ž)
Počet klientov vyšetrených prvý krát	215 (120 M, 95 Ž)
Počet klientov vyšetrených opakovane	135 (39 M, 96 Ž)
Počet výjazdových aktivít	12
Počet vyšetrení pri výjazdových aktivitách	309

V súbore prvovýšetrených klientov dosiahli prvenstvo v návštevnosti klienti zo skupiny 35-34 ročných. Najpočetnejšiu skupinu v kontrolných vyšetreniach tvorili klienti vekovej skupiny 55-64 ročných. V celkovej návštevnosti mali prevahu ženy (173) nad mužmi (168).

Návštevu klinických odborníkov sme odporučili 7 klientom z dôvodu kritickej hladiny cholesterolu a 28 klientom z dôvodu kritickej hodnoty glykémie.

Do ambulancie všeobecného lekára sme odporučili 9 klientov kvôli kritickej hladine triacyglycerolov, 16 klientov kvôli vysokej hladine krvného tlaku a 34 klientov kvôli vysokej hodnote LDL cholesterolu.

PZ navštívilo 37 klientov s hodnotou BMI vyššou ako 33. S týmito klientmi, ale aj klientmi, ktorí mali BMI mierne zvýšené aktívne pracujeme na zmene ich stravovacích návykov, ďalej na zaradení primeranej pohybovej aktivity a na odstránení zlozvykov ako je napríklad prejedanie sa, či fajčenie.

9.6 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM NA ROKY 2021- 2030

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

Cieľ

Cieľom je zvýšiť zdravotné uvedomenie a zdravotnú gramotnosť o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických účinkov škodlivého užívania alkoholu, ako aj redukovať negatívne dopady pitia alkoholu na rôzne cieľové skupiny, presadzovaním dôsledného dodržiavania regulačných opatrení zo strany štátu.

Anotácia

Národný akčný plán pre problémy s alkoholom vychádza z Globálnej stratégie znižovania škodlivých účinkov alkoholu, ktorá bola prijatá na 63. Svetovom zdravotníckom zasadnutí v Ženeve v roku 2010. Hlavnou víziou Globálnej stratégie je zlepšenie zdravotného stavu a sociálnych vplyvov na jednotlivca, rodiny a komunity, s výrazným znížením chorobnosti a úmrtnosti, ktoré vznikli v dôsledku škodlivého užívania alkoholu. Národný akčný plán pre problémy s alkoholom na roky 2021-2030 nadväzuje na Národný akčný plán pre problémy s alkoholom na roky 2013-2020, ktorý bol schválený vládou Slovenskej republiky uznesením č. 341 z 3. júla 2013, ako aj na jeho aktualizáciu schválenú uznesením č. 491 z 25. októbra 2017.

Etapy riešenia

Do 30. júna 2026 bude na rokovanie vlády Slovenskej republiky predložená Informácia o priebežnom plnení úloh jednotlivých rezortov vyplývajúcich z Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2021-2030.

Do 30. júna 2031 bude na rokovanie vlády Slovenskej republiky predložená Správa o plnení úloh jednotlivých rezortov vyplývajúcich z Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2021-2030. Do 30. novembra 2031 bude na rokovanie vlády Slovenskej republiky predložená aktualizácia Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom.

Výstupy

Úlohy budú plnené na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 45/2022.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou sa v rámci uvedenej úlohy zamerlal na besedy a prednášky pre žiakov základných a stredných škôl:

- ZŠ Holčikovce – 8. a 9. ročník.
- SPaZŠ Čaklov – 1. - 4. ročník.

9.7 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA PRE ROKY 2021-2030

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

Cieľ

Hlavným cieľom aktualizovaného Národného programu podpory zdravia je zlepšovať zdravotný stav obyvateľstva Slovenskej republiky, prostredníctvom zvyšovania úrovne zdravotného uvedomenia a podpory zdravia. Ďalším cieľom je dlhodobou zlepšiť úroveň zdravého životného štýlu obyvateľov SR založeného na prevencii a minimalizácii rizík a udržať vykonávanie preventívnych opatrení z hľadiska výskytu infekčných ochorení v minimálne rovnakom rozsahu ako sa vykonávajú v súčasnosti.

Anotácia

Aktualizovaný Národný program podpory zdravia vychádza v kontexte existujúcich Programov a Akčných plánov v rezorte zdravotníctva a Agendy 2030. Na základe programu EU4Health 2021-2027 sa predkladaný materiál zameriava na zlepšenie a podporovanie zdravia prevenciou chorôb v spolupráci s inými rezortami pomocou aktivít a kampaní v oblasti zdravia. Program je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti.

Etapy riešenia

Do 30. júna 2026 bude na rokovanie vlády Slovenskej republiky predložená Informácia o priebežnom plnení úloh vyplývajúcich z Aktualizácie Národného programu podpory zdravia za príslušný rezort na základe hodnotiacich správ za obdobie 2021-2025.

Do 30. júna 2031 bude na rokovanie vlády Slovenskej republiky predložená Správa o plnení úloh jednotlivých rezortov za obdobie 2026-2030 vyplývajúcich z Aktualizácie Národného programu podpory zdravia na základe hodnotiacich správ. 100 Programy a projekty úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na rok 2022 a na ďalšie roky.

Výstupy

Úlohy budú plnené na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 44/2022.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou sa v rámci uvedenej úlohy zamerlal na besedy a prednášky pre žiakov základných a stredných škôl, seniorov a na preventívno-edukačné aktivity viazané na svetové dni.

Svetové dni

Svetový deň zdravia

- Beseda pre seniorov v Hornozemplínskej knižnici vo Vranove nad Topľou s vyšetrením rizikových faktorov KVOCH - cholesterol, glukóza, krvný tlak, a bioimpedančná analýza ľudského tela.
- RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou sa podieľal na aktívnej spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou vo firme BUKOCEL, a. s., Vranov nad Topľou, kde bolo vyšetrených 42 dospelých osôb. Vyšetrenia sa zamerali na rizikové faktory KVOCH - cholesterol, glukóza, krvný tlak a bioimpedančná analýza ľudského tela.
- Prednáška a beseda so žiakmi základnej školy Sačurov.
- Prednáška a beseda so žiakmi základnej školy Bernolákova, Vranov nad Topľou.

31. máj Svetový deň bez tabaku

- Deň otvorených dverí (DOD) na RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou počas ktorého klienti mali možnosť spirometrického merania, vyšetrenia smokerlyzér, vyplnili Fagerstromov test závislosti od nikotínu a bolo im poskytnuté špecializované poradenstvo.
- Beseda na SOŠ Drevárska + spirometria, smokerlyzér, Fagerstromov test závislosti od nikotínu.
- Beseda so žiakmi na základnej škole Sídlisko II., Vranov nad Topľou + spirometria, smokerlyzér.
- Beseda so žiakmi ZŠ Holčikovce.
- Beseda so žiakmi ZŠ Bystré.
- Beseda so žiakmi ZŠ Soľ.
- Beseda so seniormi v obci Žalobín + spirometria, smokerlyzér, Fagerstromov test závislosti od nikotínu.
- Beseda so seniormi v obci Komárany + spirometria, smokerlyzér, Fagerstromov test závislosti od nikotínu.
- Beseda so seniormi v obci Ďurďoš + spirometria, smokerlyzér, Fagerstromov test závislosti od nikotínu.

Európsky deň za práva pacientov

- Beseda so seniormi v obci Komárany.
- Beseda so seniormi v klube dôchodcov vo Vranove nad Topľou.

Svetový deň - pohybom k zdraviu

- Deň otvorených dverí – poradenstvo zamerané na pohybovú aktivitu.

Svetový deň hypertenzie

- Beseda so seniormi v obci Hlinné.
- Beseda so seniormi v obci Soľ.
- Do každej preventívnej aktivity je zahrnutá aj téma nefarmakologického ovplyvňovania hypertenzie.

Svetový deň hepatitídy

- Beseda so žiakmi ZŠ Bystré.

Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu

- RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou sa zapojil do umeleckej aktivity, kde žiaci základných škôl v okrese Vranov nad Topľou namaľovali obrazy, ktoré boli vystavené v priestoroch PZ a taktiež zverejnené na web stránke úradu.
- Besedy so žiakmi ZŠ Holčíkovce.
- Besedy so žiakmi SPaZŠ Čaklov.

Svetový deň Alzheimerovej choroby

- Beseda so seniormi v obci Žalobín.
- Beseda so seniormi v klube dôchodcov v obci Čierne nad Topľou.

Svetový deň duševného zdravia

- V rámci besied so seniormi sme robili aktivity zverejnené na hlavnej stránke ÚVZ SR.

Svetový deň osteoporózy

- Beseda so seniormi v klube dôchodcov vo Vranove nad Topľou.

Svetový deň diabetu

- Prednáška a beseda na tému Cukor – jed modernej doby a energetické nápoje so žiakmi ZŠ Holčíkovce.
- Prednáška a beseda na tému Cukor – jed modernej doby a energetické nápoje so žiakmi ZŠ Bernolákova vo Vranove nad Topľou.
- Prednáška a beseda na tému Cukor – jed modernej doby a energetické nápoje so žiakmi ZŠ Bystré.
- Beseda s názvom Diabetes mellitus – príčiny, symptómy, liečba a následky so seniormi v jednote dôchodcov vo Vranove nad Topľou. Počas besedy bola poskytnutá možnosť vyšetrenia glykémie v krvi.
- Beseda s názvom Diabetes mellitus – príčiny, symptómy, liečba a následky so seniormi v obci Soľ. Počas besedy bola poskytnutá možnosť vyšetrenia glykémie v krvi.
- Počas celého roka a nielen počas besied, prednášok a poradenstva sme zdôrazňovali riziká vzniku ochorenia Diabetes mellitus, ďalej nástrahy vysokej konzumácie cukru a s ňou spojených komplikácií.

Svetový deň boja proti AIDS

- Besedy a prednášky so žiakmi SPaZŠ Čaklov.
- Besedy a prednášky so žiakmi SPŠ Drevárska vo Vranove nad Topľou.